This volume was donated to LLMC
to enrich its on-line offerings and
for purposes of long-term preservation by

Hawaii State Archives

HE

KUMUKANAWAI

A ME NA

KANAWAI

O KA

MOI KAMEHAMEHA III.,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E NA

ALII AHAOLELO, A ME KA POEIKOHOIA,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA

MAKAHIKI 1852.

HONOLULU,
PAIIA MAMULI O KE KAUOHA O KA POEIKOHOIA.
1852.

KUMUKANAWAI

I HAAWIIA E KA MOI KAMEHAMEHA III., KE ALII O KO HAWAII PAE AINA, ME KE KUKA PU A ME KA AE PU O NA'LII A ME KA POEIKOHOIA E NA MAKAAINANA I AKOAKOA ILOKO O KA AHAOLELO KAU KANAWAI, I KA LA 14 O IUNE, 1852.

O KA OLELO HOAKAKA NO NA PONO E PILI ANA I NA KANAKA A PAU.

PAUKU 1. Ua hana mai ke Akua i na kanaka a pau e noho paa ole a e noho like hoi; a ua haawi mai no hoi oia i mau pono e pili paa loa ia lakou; oia hoi, o ke ola, o ka noho keakea kumu ole ia mai, a me na pono e loaa mai ai a e maluhia io ai ka waiwai.

PAUKU 2. E hoomaluia na kanaka a pau i ko lakou hoomana ana ia Iehova, e like me ko lakou manao; aole nae e hanaia malalo iho o keia haawina maikai kekahi hana kolohe a me ke kue i ka maluhia a me ka pono o ke Aupuni.

PAUKU 3. E hiki no i na kanaka a pau ke olelo, a ke palapala, a ke hoike wale aku paha, i ko lakou manao no na mea a pau, a na ke Kanawai wale no lakou e hooponopono. Aole loa e kaulia kekahi Kanawai e hoopilikia ana, a e keakea ana paha i ka olelo, a me ke paipalapala.

PAUKU 4. E hiki no i na kanaka a pau ke akoakoa malie, me ka hoolako ole i na mea kaua, e kukakuka pu no ko lakou mau pono; e ao aku i ko lakou Poeikohoia; a e nonoi aku i ke Alii, a i ka Ahaolelo o ke Aupuni, e wehe i ko lakou mau pilikia.

PAUKU 5. O ka pono o ka *palapala kuu kino*, no na kanaka a pau ia; aole hoi e laweia aku ua pono nei. Aka, i ka manawa kipi, a kaua paha, i ka Moi wale no ka mana e weheia'i.

PAUKU 6. E mau loa no ka pono o ka hookolokolo jure ma na mea a pau i like me na mea i hookolokoloia pela, ma keia Aupuni, i ka wa i hala aku nei.

PAUKU 7. Aole no e hoopaiia kekahi kanaka no ka hewa ofeni, ke hookolokolo ole ia mamua iloko o ka Ahahookolokolo kupono i kela hewa, a hooholoia ka olelo hoopai no ka hewa, e like me ke Kanawai.

PAUKU 8. Aole e hookolokoloia kekahi kanaka no kekahi karaima, a ofeni paha ke ole ka palapala hoopii kupono, e hoomaopopo lea ana i kona karaima, a i kona ofeni paha, (koe nae ka hoopii Lunanui a me na ofeni kupono i ka hookolokoloia iloko o na Ahahookolokolo hoomalu kulanakauhale, a me na Aha o na Lunakanawai apana, a me ka hoopai koke no ka hoohaunaele i na Ahahookolokolo,) a ma ka hookolokolo ana i kekahi kanaka no kona hewa e ku no ia imua o na hoike no kona hewa, he alo no he alo; e hiki hoi ia ia ke kii i na hoike kokua i kona aoao, a me na mea e maopopo ai kona pono; a e hiki no hoi ia ia, a i kona kokua paha, ina pela kona manao, ke ninau i na hoike ana i lawe mai ai, a e ninau no hoi i na hoike o kela aoao, a me ka hai aku i na mea e maopopo ai ka pono o kona aoao.

PAUKU 9. Ina ua hookolokolo e ia kekahi kanaka no kekahi ofeni, a ua hoopaiia, a hoopukaia paha mamuli o ka palapala hoopii kupono, alaila, aole e hiki ke hookolokolo hou ia ia no ia hewa hookahi.

PAUKU 10. Ma ka hookolokolo ana no kekahi karaima, aole e koiia kekahi kanaka e hoike kue ia ia iho; aole hoi ia e hoonele ia i ke ola, a i ka malu, a i ka waiwai paha, ke ole i hana pono ia mamuli o ke Kanawai.

PAUKU 11. Aole no e noho kekahi i lunakanawai, a i mea jure paha, e hookolokolo i kona hoahanau, ina o ka mea hoopii a hoopiiia paha; aole hoi i ka mea i pili ia ia, a i kona hoahanau paha ma ke ano hui waiwai; a ina i hoahewaia, a hookuuia paha kekahi, me ke kue i keia olelo, alaila, pono no ke aeia e hookolokolo hou ia ia.

PAUKU 12. Aole loa e noho kauwa kuapaa kekahi kanaka malalo o kekahi ma ko Hawaii nei Pae Aina; ina hoi e hiki mai kekahi kauwa kuapaa i keia Pae Aina, o ko-

na kuapaa ole no ia, a o na mea lawe mai i ke kauwa kuapaa iloko o ke Aupuni o ka Moi, e nele no ia i na pono a pau o keia Aupuni; aka hoi, aole no e hooleia ka noho kuapaa ana o kekahi, ke hoopaiia oia no ka hewa e like me ke Kanawai.

PAUKU 13. E kapu no kela kanaka keia kanaka ma kona kino, a me kona hale, a me kana mau palapala, a me kona waiwai; aole e hopuia, aole hoi e huliia, me ke kumu ole; aole hoi e hoopukaia ka palapala kena ke maopopo ole ke kumu pono ma ka hoohuoi, a ma ka hoohiki paha, o ka mea nana i hoopii; a e hoakakaia, iloko o ua palapala nei, kahi e huliia a me na kanaka, a mea e ae paha e hopuia.

PAUKU 14. Ke hoomalu nei ke Alii i kona Aupuni no ka pono o na kanaka a pau malalo ona; e hoomaluia hoi ke ola, a me ka waiwai, a me ka pomaikai o kona poe kanaka a pau; aole hoi e imiia ka pono, a me ka hanohano, a me ka waiwai o ka mea hookahi a o ka ohana hookahi paha, a o ka poe ano hookahi paha o kona poe kanaka; a nolaila, i ke kau ana i na Kanawai no keia lahuikanaka, e manao nui ia ka maluhia a me ka pomaikai, a me ka pono o ka Moi, a me na Lii, a me na Luna, a me na Makaainana no hoi.

PAUKU 15. Pono no ke hoomalu pono ia kela kanaka keia kanaka ma na mea maikai o kona ola, a o kona waiwai a o kona keakea kumu ole ia'i paha, e like me na Kanawai paa; a no ia mea, e pono no ia ia ke kokua i ke kauwahi hapa kupono o kona waiwai, i mea e mau ai ua maluhia nei, a i ole ia, o kana hana ponoi, ke pono; aka aole loa e hiki ke laweia ke kauwahi lihi iki o ka waiwai o kekahi kanaka, aole hoi e haawiia i mea e pono ai ke Aupuni me kona ae ole, a i ole ia, me ka ae ole o ka Moi, a me na 'Lii, a me ka Poeikohoia e na Makaainana; a ina e laweia i kekahi manawa ka waiwai o kekahi kanaka no ka pilikia o ke Aupuni, e loaa no ia ia ka uku kupono no ua waiwai nei.

PAUKU 16. Aole loa e kaulia kekahi auhau, a o kekahi dute paha, aole hoi e unuhi iki ia'e kekahi dala noloko mai o ka waihona dala Aupuni, me ka ae ole o na Hale elua o ka Ahaolelo o ke Aupuni; aka hoi e hoomakaukau

ka Ahaolelo ma ka bila Kalaiwaiwai makahiki, i dala e pono ai ke Aupuni ke hiki i ka wa kaua huli moana, a kaua kuloko paha, a na ke Kuhina Waiwai e hoike nui imua o ka Ahaolelo, no na dala i lilo malaila.

PAUKU 17. Aole no e kaulia kekahi Kanawai i mea e hoopili ai i kekahi hana i hala mamua; ua hewa ia a he hookaumaha wale.

PAUKU 18. E noho no na mea ano koa malalo iho o na Kanawai o ka Aina; aole loa e hoonohoia kekahi koa ma kekahi hale i ka wa malu me ko ka mea hale ae ole; aole hoi i ka wa kaua me ke kue i ke Kanawai a ka Ahaolelo e kau ai no ia mea.

PAUKU 19. E koho no na kanaka a pau ma na mea a ke Kanawai i haawi ai, ma ka balota.

PAUKU 20. Aole no e hopuia kekahi mea koho ma na la koho oiai kona noho ana ma ia hana koho; a pela hoi i kona hele ana mai, a i kona hoi ana aku mai kahi o ke koho ana, aole ia e hopuia, koe nae ke kipi, ka feloni, a me ka hoohaunaele.

PAUKU 21. Aole e koiia kekahi mea koho e noho ana ma ka hana koa i ka la koho a hiki ole ia ia ke koho, ke ole ia he wa kaua, a he wa pilikia paha o ke Aupuni.

O KE ANO O KE AUPUNI.

PAUKU 22. O ke ano o ke Aupuni, he Aupuni Alii mamuli o ke Kumukanawai; malalo hoi o KAMEHAMEHA III., a me kona mau hooilina a me kona mau hope.

NO NA MANA.

PAUKU 23. E maheleia ka mana o ke Aupuni i ekolu Apana okoa, oia hoi ka Mana Hooko, ka Mana Kau Kanawai a me ka Mana Hookolokolo; e ku kaawale ia mau mana ekolu; aole hoi e huiia na mana hope elua iloko o ke kanaka hookahi, a iloko o ka Aha hookahi paha.

O KA MANA HOOKO.

PALENA II.—O KE ALII NUI. KONA MAU PONO PONOI.

PAUKU 24. O ke Alii nui ka Luna kiekie hooko o keia Aupuni, a e kapaia oia o ka Moi.

PAUKU 25. E hoomau loa ia ka noho alii i ka Moi ia Kamehameha III., oiai kona ola a me kona poe hooilina aku.

Eia ka hooilina; o ka mea i kohoia a i hookaulanaia hoi pela e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo Alii, oiai e ola ana ka Moi, oia ka hooilina Alii; aka, i ole i hanaia pela, alaila na na 'Lii a me ka Poeikohoia i ka Ahaolelo e koho i ka hooilina Alii me ka balota hui.

PAUKU 26. Aole loa e noho ma ka noho Alii kekahi mea i hoahewaia mamua no kekahi hewa ino nui, aole hoi kekahi pupule a hupo paha; aole hoi e lilo kekahi i hooilina o ka Moi ke ole oia no ka hanauna Alii maoli o Hawaii nei.

PAUKU 27. O ke Alii ka Alihikaua maluna o na koa a me na manuwa a me na mea kaua e ae ma ka moana a ma ka aina; a nona ka mana ma ona iho, a ma o kekahi Luna koa, a mau Luna paha ana e koho ai, e ao a e hooponopono i ua mau mea kaua nei, mamuli o kona manao e pono a e malu ai ke Aupuni. Aka, aole e pono ia ia ka hapai i ke kaua me ka ae ole o kona Ahakukakuka Malu.

PAUKU 28. Na ka Moi, e kukakuka pu ana me kona Ahakukakuka Malu, e hoopanee i ka hoopai, a e kala aku i ka hala, mahope o ka hoahewaia ana, no na hewa a pau, koe nae ka hoopii i na Luna nui ke hoahewaia.

PAUKU 29. Na ke Alii e kukakuka pu ana me kona Ahakukakuka Malu e hoakoakoa i na Hale elua o ka Ahaolelo ma kahi e noho ai na 'Lii a ma kahi e paha, ke pilikia ia wahi no kekahi enemi, a no kekahi mai ino paha; a ina i kue na hale elua kekahi i kekahi, a i ke Alii paha, nana no e hoopanee, a hoopau, a hookuu aku paha i ka Ahaolelo aole nae mawaho o ka halawai o kela makahiki ae. Ina hoi he pilikia, e hiki no ia ia ke hoakoakoa i ka Ahaolelo a i kekahi o na Hale elua paha, no ia wa pilikia.

PAUKU 30. Na ke Alii no, e kukakuka pu ana me kona Ahakukakuka Malu, e hana i na Kuikahi, a e koho i na Luna Alii, i na Kauwa Aupuni e ae, a me na Kanikele, e hoounaia aku, a e haawiia ka lakou palapala hookohu a me na kauoha e like me ke Kanawai o na Aupuni.

PAUKU 31. Nana no e ae, a e hooia i na Luna nui a me na Kuhina i hoounaia mai; nana no hoi e hai aku imua o ka Ahaolelo i ke ano o ka noho ana o ke Aupuni i kela manawa, i keia manawa ma kana olelo alii, a e hai aku hoi

ia lakou i na mea ana e manao ai he pono na lakou e imi.

PAUKU 32. Nana no e kukakuka pu ana me kona Ahakuhina a me kona Ahakukakuka Malu, e koho i kekahi o na poo a i kekahi mau poo paha o na Oihana hooko, a e hoopau aku ia lakou e like me kona manao; pono no hoi ia ia ke kauoha aku i na Luna a pau ma na Oihana hooko, e hoike imua ona ma ka palapala, i na mea i pili i ka lakou Oihana.

PAUKU 33. Nana no e nana i ka malama pono ia a i ka hookoia o na Kuikahi a me na Kanawai o ka Aina.

PAUKU 34. Na ka Moi e hoakoakoa, i kela manawa i keia manawa, i kona Ahakuhina a Ahakukakuka Malu paha, e kukakuka pu me ia, e like me ke Kumukanawai a me na Kanawai o ka Aina.

PAUKU 35. He kapu loa ke kino o ke Alii nui a me ka maluhia; maluna o na Kuhina ka hihia o na Oihana. Na ka Moi ka mana hooko; e kakauia ka inoa o ka Moi ma na Kanawai a pau i hooholoia e na Hale elua o ka Ahaolelo, a e kakau pu ia ka inoa o ke Kuhinanui, a o kana mau hana e ae a pau ma ka Oihana e aeia e ka Ahakukakuka Malu, e kakau pu ia ka inoa o ke Kuhinanui, a me ka inoa pu hoi o ke Kuhina nana ia hana.

PAUKU 36. O ka Moi, oia ke Alii nui maluna o na 'Lii a me na kanaka a pau. Nona no ke Aupuni.

PAUKU 37. O na inoa hanohano a pau a me ka nani, a me ka hooalii ana, mai ka Moi mai no lakou.

PAUKU 38. Na ka Moi no e hana i ke dala, a e hooponopono i ke dala ma ke Kanawai.

PAUKU 39. E hiki no i ka Moi me ka ae pu o kona Ahakuhina a me ka Ahakukakuka Malu i ka wa i kauia mai, a haunaele paha no ke kipi, ke hoolilo i kona Aupuni a pau, a i kekahi hapa paha, malalo o ke Kanawai koa; a e hiki no hoi ia ia ke haawi loa aku i kona Aupuni, ke maopopo, oia ka mea e pau ai ka hoinoia mai a me ka hookaumahaia mai e kekahi Aupuni e ae.

PAUKU 40. Ua hoomauia ka Hae o ka Moi, a me ka hae o ke Aupuni, e like me keia wa e noho nei.

PAUKU 41. Ua kapu loa ko ka Moi mau aina ponoi a me kona waiwai e ae.

PAUKU 42. Aole no e hiki ke hoopiiia a hookolokoloia ka Moi iloko o kekahi Ahahookolokolo o ke Aupuni.

PALENA II.—NO KE KUHINANUI.

PAUKU 43. Na ka Moi no e koho i kekahi Alii hanohano a me ka makaukau, e noho i Kuhinanui, a e kapaia oia "o ke Kuhinanui o ko Hawaii Pae Aina;" a o kona inoa Oihana o ka Mea Kiekie.

PAUKU 44. O ke Kuhinanui ka hoa kuka pu o ka Moi ma na mea nui o ke Aupuni. O na mea a pau e pili ana i ke Aupuni, a ka Moi e manao ai e hana, na ke Kuhinanui no e hana ma ka inoa o ka Moi. O na bila, palapa'a sila nui, palapala hookohu, a me na palapala Aupuni e ae i hana pono ia e ke Kuhinanui, ma ka inoa a me ka ae o ka Moi e like me ka olelo o ka pauku 35, ua like no ia mau mea me na mea a ka Moi i hana'i, koe nae na mea i hoakakaia ma ke Kanawai.

PAUKU 45. E hiki no i ka Moi wale no ke hana i na hana nui a pau o ke Aupuni, ke makemake oia pela, me ka ae pu no nae o ke Kuhinanui. E hiki no ia laua elua ke hoole kekahi i kekahi ma na hana a ke Aupuni.

PAUKU 46. Na ke Kuhinanui, e malama i ka Sila nui o ke Aupuni, i ka hae o ka Moi a me ko ke Aupuni; a nana no hoi e noho Peresidena o ka Ahakukakuka Malu, ke ole ka Moi.

PAUKU 47. A i kaawale ka nohoalii no ka make ana o ka Moi, a no kekahi mea e ae paha, a oiai e noho keiki ana kekahi hooilina o ka nohoalii, na ke Kuhinanui no ia manawa kaawale, a no ia noho keiki ana paha, e hana i na hana a pau e pili ana i ka Moi, a ia ia no hoi na mana a pau i haawiia e keia Kumukanawai i ka Moi.

PAUKU 48. Ina e kaawale ka oihana Kuhinanui i ka make, i ka haalele maoli, a i kekahi mea e aku paha, oiai e waiho kaawale ana ka nohoalii, a noho keiki ana paha kekahi hooilina o ka nohoalii; alaila na ka Ahakukakuka Malu, a o ka hapa nui paha o lakou, oiai e kaawale ana, e hana i na hana a me na mea a pau i kupono i ka Moi a i ke Kuhinanui e hana, mamuli o keia Kumukanawai. A

hiki mai ua wa kaawale nei, na ka Ahakukakukamalu e hoakoakoa koke i na Hale elua o ka Ahaolelo, a na lakou, me ka balota hui, e koho i panihakahaka no ka oihana Kuhina Nui.

PALENA III.—NO KA AHAKUKAKUKA MALU.

PAUKU 49. E mau no ka Ahakukakuka Malu o ke Aupuni, e imi pu me ke Alii nui ma na Oihana Hooko o ke Aupuni, a ma ka hooponopono ana i ko ke Aupuni, e like me ke Kumukanawai a me na Kanawai o ka Aina, a e kapaia oia, *o ko ka Moi Ahakukakuka Malu o ke Aupuni.*

PAUKU 50. Na ka Moi e koho i na mea komo iloko o ka Ahakukakuka Malu, a e noho lakou oiai ua kupono i kona manao. Ma ka lakou oihana ke komo ana o na Kuhina, a me na Kiaaina iloko o ka Ahakukakuka Malu. Na ka Ahakukakuka Malu e kau i na Kanawai no ka lakou hana ana, me ka ae o ka Moi.

PALENA IV.—O KA MANA KAU KANAWAI.

PAUKU 51. Na ke Alii no e koho a e hookohu i kona mau Kuhina, a e noho lakou ma ka lakou Oihana, oiai ka manao o ka Moi pela; e hiki nae ke hoopii Luna nui ia.

PAUKU 52. O na Kuhina o ke Alii he Ahakuhina ko lakou, a ma ia ano he poe hoakuka pu ponoi lakou no ka Moi, ma na hana hooko o ke Aupuni.

PAUKU 53. E noho lakou a pau ma kahi e noho ai ke Aupuni; a e malama pakahi lakou i ka hana a kona mau lalo a me na Kakauolelo; a ina i kupono i ka hanohano o ka Moi a me ka hana a ke Aupuni, e haawi i kekahi o na Hale Ahaolelo, i na olelo hoakaka no ka lakou Oihana, a e hele no oia, a o kona lalo paha, imua o lakou, e like me ko lakou manao pakahi.

PAUKU 54. E hoike kela mea keia mea o lakou, imua o ka Ahaolelo, i kela makahiki keia makahiki, a hiki i ka la mua o Ianuari mamua iho, i ka hana a kana oihana iloko o ka makahiki i hala aku, iloko o ka hebedoma hookahi mahope iho o ka akoakoa ana o ka Ahaolelo.

PAUKU 55. E noho na Kuhina o ke Alii ma ka Hale Ahaolelo Alii, a e hiki no hoi ia lakou ke olelo iloko o ka Hale o ka Poeikohoia e hoakaka i ka lakou hana ana, ke hoohihiaia lakou ma ka oihana.

PALENA V.—NO NA KIAAINA.

PAUKU 56. Na ke Alii me ka ae pu o ka Ahakukakuka Malu e koho a e hookohu i na Kiaaina, no kona mau Mokupuni; a e noho lakou ma ia oihana i eha makahiki, e hiki no nae ke hoopii Luna nuiia.

PAUKU 57. E hiki no i ke Alii, me ka ae o ke Kiaaina, ke koho ma kekahi Mokupuni, a mau Mokupuni paha, i Kokua Kiaaina, oiai ua kupono i ko ka Moi makemake, e hana pu me ke Kiaaina, malalo iho nae ona.

PAUKU 58. Ina he mai, a he pono ole ke noho, e hiki i ke Kiaaina ke koho i hope nona, ke ole ke kokua Kiaaina, a maluna o ke Kiaaina ka hihia o ka ka hope hana ana i ka oihana.

PAUKU 59. Na na Kiaaina, malalo iho o ka Moi, e hooponopono i ka oihana hooko, ma ko lakou mau Mokupuni iho, mamuli o ke Kumukanawai a me nā Kanawai o ka aina; a e noho no lakou maluna o na mea kaua ma ko lakou mau Mokupuni, a e hoike lakou i kela makahiki i keia makahiki i ka lakou hana ana ma ko lakou mau Mokupuni i ke Kuhina Kalaiaina.

O KA MANA KAU KANAWAI.

PAUKU 60. O ka Mana kau Kanawai o keia Aupuni, aia no i ka Moi, me ka Hale Ahaolelo Alii, me ka Hale o ka Poeikohoia o na Makaainana, a e hiki no ia lakou ke hoole kekahi i kekahi.

PAUKU 61. E akoakoa ka Ahaolelo i kela makahiki, i keia makahiki, e kukakuka no na mea e pono ai ke Aupuni, i ka hebedoma mua o Aperila, a i ka manawa e ae, a ma kahi hoi a ka Moi i manao ai he pono. E kapaia keia poe, o ka Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina.

PAUKU 62. Ua haawi nui ia, ma keia Kumukanawai, i ka Ahaolelo e kau, i kela manawa i keia manawa, i na Kanawai kupono a pau, me ka uku hoopai, a me ka uku hoopai ole paha, e like me ko lakou manao he mea e pono ai keia lakuikanaka, a e paa ai, a e maluhia ai ke Aupuni; aole nae e kue i keia Kumukanawai.

PAUKU 63. Aole no e lilo kekahi bila, a kekahi olelo paha i hooholoia e ka Ahaolelo, a e na Hale elua paha, i Kanawai, aole hoi he mana o ia mea, ke ole ia e haawi e

ia i ka Moi, ma o ke Kuhinanui la, i ikeia e ia; a ina e oluolu kona manao i ua bila la, e kakau oia i kona inoa i mea e maopopo ai kona ae. Aka ina ua pono ole ua bila nei i kona manao, alaila e hoihoi aku no oia i ua bila la i ka Hale nana i hana mua, me ka palapala hoakaka i ke kumu o kona hoole ana, a e kakau nui ia ia mau mea i hoohalahalaia e ka Moi, iloko o ka Buke mooolelo o ua Hale nei; alaila aole e hana hou ia ua bila la ma ia akoakoa ana.

Pauku 64. Na kela Hale, keia Hale, e hooponopono i ka noho ana o kona poe ponoi; a na ka hapa nui e hoohololo i na hana a pau; aka, e hiki no i ka hapa uuku ke hoopanee i ka halawai i kela la i keia la, a e koi aku no hoi i na mea i hiki ole mai e akoakoa pu me lakou, mamuli o ka hana, a me ka hoopai, i hooholoia e ua Hale la.

Pauku 65. Na kela Hale, keia Hale, e koho i kona mau Luna, a e kau i na Kanawai e holo ai ka lakou mau hana.

Pauku 66. Na kela Hale, keia Hale, e hoopai, ma ka halepaahao, no na la aole e oi aku mamua o ke kanakolu, i kela kanaka, keia kanaka, aole oia no lakou, ke hoomaewaewa oia i ua Hale nei ma ka hana hoohaunaele, a hoowahawaha paha, iloko ona; a ke howeliweli paha oia i kekahi o ua Hale nei, ma ka hana ino i kona kino, a i kana waiwai paha, oiai e noho akoakoa ana ko ia Hale, no kekahi mea ana i hana'i, a olelo ai paha, iloko o ua Hale nei; a ke lele ino paha oia i kekahi o ua poe la no ua mau mea nei; a ke lele ino, a hopu paha oia i kekahi hoike, a i kekahi kanaka e ae paha, i kauohaia e ka Hale, i kona hele ana ilaila, a hoi ana paha; a ke hoopakele paha oia i kekahi kanaka i hopuia mamuli o ke kauoha a ua Hale la.

Pauku 67. Na kela Hale, keia Hale e hoopai i kona poe ponoi no na hana hoohaunaele.

Pauku 68. E malama kela Hale keia Hale i Buke mooolelo no ka lakou mau hana, a ina e makemake ka hapa lima hookahi o ka poe e noho ana i kekahi Hale, alaila e kakauia, iloko o ua buke nei, na inoa o ka poe ae a me poe hoole o ka Hale i kela hana i keia hana.

Pauku 69. Aole loa e hopuia kekahi o ka poe Ahao-

lelo, oiai e noho ana oia mamuli o ia Aha, a e hele ana ilaila, a e hoi ana aku paha, koe nae ke kipi, ka feloni, a me ka hoohaunaele; aole hoi lakou e hookolokoloia imua o kekahi Ahahookolokolo e, a i kau wahi e paha, no kekahi olelo, a olelo paio paha malaila.

PAUKU 70. E ukuia ka Poeikohoia e na Makaainana, no ka lakou hana, e like me ka mea i oleloia ma ke Kanawai, noloko ae o ka waihona dala Aupuni; aole nae e hoonuiia keia uku i ka makahiki i hooholoia ka olelo e hoonui i ka uku; aole hoi e kaulia kekahi Kanawai e hoomahuahua ana i ka uku o ua poe la, mamua o na dala ekolu no ka la.

PAUKU 71. Aole no he uku o na 'Lii iloko o ka Ahaolelo i keia wa; ina nae e manaoia he uku no lakou ma neia hope aku, na ke Kanawai e hoakaka ae.

NO KA HALE AHAOLELO ALII.

PAUKU 72. Na ke Alii no e koho i ka poe o ka Hale Ahaolelo Alii, a e noho lakou ma ia Oihana, a pau ko lakou ola, e like nae me ka Pauku 67, aole nae e oi aku ko lakou nui mamua o ke kanakolu.

PAUKU 73. Aole e kohoia kekahi e noho ma ka Hale Ahaolelo Alii, ke hiki ole aku oia i na makahiki he iwakaluakumamakahi, a ke ole hoi oia i noho i na makahiki elima ma keia Aupuni.

PAUKU 74. E noho ka Hale Ahaolelo Alii i Ahahookolokolo, no lakou wale no ka mana a pau e hoolohe a e hooponopono i na hoopii nui a pau i hoopiiia'i e ka Hale o ka Poeikohoia, i kekahi Luna nui, a mau Luna nui paha, no ka lakou oihana aka, mamua aku o ka hookolokolo i kela hoopii nui, keia hoopii nui, e hoohiki pakahi keia poe e hookolokolo pono me ka ewaewa ole i ka mea i hoopiiia'i, mamuli o ka na hoike a me ke Kanawai. Aole nae e oi aku ka lakou olelo hoahewa i ka hoopau i kona noho Luna ana, a me ka hoole loa i kona noho hou ana ma kekahi Oihana e hanohano ai a e waiwai ai paha, malalo iho o keia Aupuni; aka e hiki no i ka mea i hoahewaia pela, ke hoopii hou ia, a e hookolokolo ia, a e hoahewa hou ia, a e hoopai hou ia mahope mamuli o ke Kanawai o ka Aina.

NO KA HALE O KA POEIKOHOIA.

PAUKU 75. Aole e oi aku ka nui o ka Hale o ka Poeikohoia mamua o ke kanaha, aole hoi e emi mai malalo o ka iwakaluakumamaha, a e kohoia lakou i kela makahiki i keia makahiki.

PAUKU 76. E mahele like ia ka Poeikohoia o na Makaainana, a e hooponopono mau loa ia mamuli o ka nui o na kanaka i hoomaopopoia ma ko ke Aupuni helu ana. I ka makahiki hookahi tausani ewalu haneri me kanalimakumamakolu, a i ka paono o na makahiki ma ia hope aku, e hooponoponoia ka nui o ka Hale o ka Poeikohoia mamuli o keia a me ka Pauku maluna iho, e ka Ahaolelo.

PAUKU 77. Aole no e kohoia kekahi no ka Hale o ka Poeikohoia, ina ua pupule, a hupo paha, a ua hihia i ke karaima nui ma ka hookolokolo ana, a ke ole ia he kanaka malalo o ka Moi, a i loaa ole paha ia ia ka palapala hookupa, a ke hiki ole aku oia i na makahiki he iwakaluakumamalima, a ke ike ole hoi i ka heluhelu a me ke kakaulima, ke maopopo ole hoi ia ia ka helu, a i ole hoi oia i noho ma keia Aupuni i hookahi makahiki mamua iho o kona kohoia ana.

PAUKU 78. O kela mea keia mea o na kanaka maoli, me na haole hoohiki, a me na haole i loaa ka palapala hookupa, ina ua hookaaia kona auhau, a ina ua hiki aku oia i na makahiki he iwakalua, a ina ua noho oia ma keia Aupuni i hookahi makahiki mamua iho o ka la koho, e hiki no ia ia ke koho me ka balota hookahi i kekahi kanaka, a mau kanaka paha o ka Hale o ka Poeikohoia no ka Apana kahi ana i noho ai no na malama ekolu mamua iho o ka la koho; aka, aole e hiki i kekahi kanaka pupule ke koho, aole hoi i kekahi kanaka i hihia i ke karaima nui ma ka hookolokolo ana, ma keia Aupuni, ke ole i kala e ia kona hewa e ka Moi, a ke ole hoi i loaa ia ia na pono a pau o ke kanaka kupa ma ia kala ana.

PAUKU 79. Na ka Hale o ka Poeikohoia e hapai mua i na bila a pau a me na olelo e hooholoia no ka hookupu ana a me ka uku ana aku i ke dala o ke Aupuni; e hiki no nae i ka Hale Ahaolelo Alii ke hoololi hou ae, a ke ae i ka hoololi hou ana ae paha i ua mau bila nei, e like me na bila e ae.

PAUKU 80. E noho no ka Hale o ka Poeikohoia i aha hinaninau nui o ke Aupuni, a e hoolohe ia a hookolokoloia no hoi e ka Hale Ahaolelo Alii na hoopii Luna nui a pau i hanaia e lakou.

O KA OIHANA HOOKOLOKOLO.

PAUKU 81. E pili ka mana o ka Oihana Hookolokolo iloko o ka Ahahookolokolo Kiekie hookahi, a me na Ahahookolokolo malalo iho i hoonohnohooia i kela manawa i keia manawa e ka Ahaolelo.

PAUKU 82. Ma ka Ahahookolokolo Kiekie e hoonohoia kekahi Lunakanawai Kiekie a me na Lunakanawai Kokua elua, a e hiki i kekahi o lakou e noho a e hooponopono i kekahi halawai o ua Aha nei.

E paa na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Kiekie i ka lakou oihana, oiai e pono ka lakou hana ana, e pili nae ia lakou ka hoopii luna nui; a e loaa ia lakou, i ka wa maopo, ke kauwahi uku, no ka lakou hana; a oiai lakou i paa i keia oihana aole e hoemiia ua uku nei; aka hoi, e hiki ke kipakuia kekahi Lunakawai o ka Ahakiekie, a o kekahi Ahakakau paha, no ka hemahema o kona kino, a o kona manao paha, ke hooholoia pela e na hapakolu elua o na Hale elua o ka Ahaolelo; e lohe mua no nae ka Lunakanawai i ka hoopii imua o ka Ahaolelo, a e lilo ia ia ke kope o na kumu hoopii, he iwakalua la mamua o ka hana ana imua o kekahi Hale Ahaolelo.

PAUKU 83. E maheleia ke Aupuni, ma ke Kanawai, i na Moku e pono ai, aole nae e emi i eha, aole hoi e oi aku i ewalu, a na ka Ahaolelo ia e hooponopono i kela manawa i keia manawa, e like me ka mea kupono i ka lehulehu, a no ua mau Moku nei e hoonohoia pakahi, a oi aku paha, na Lunakanawai Kaapuni, aole nae e oi aku i ekolu, a e paa keia oihana ia lakou oiai ua pono ka lakou hana ana, a e hiki no nae ke hoopii luna nui ia.

PAUKU 84. E pili ka mana o ka Oihana Hookolokolo i na hana a pau ma ke Kanawai a me ke Kaulike, malalo iho o ke Kumukanawai a o kekahi Kanawai, o keia Aupuni, a me na Kuikahi i hanaia, a e hanaia ana paha malalo iho o ko lakou mana; a i na hana a pau e pili ana i na Luna Alii kiekie, a me na Kauwa Aupuni e ae a me na Kani-

kele, a i na hana hoi e pili ana i ka oihana hookolokolo moku a me ka hoomalu moana.

PAUKU 85. E maheleia ka mana o ka Oihana Hookolokolo iwaena o ka Ahahookolokolo Kiekie a me na Ahahookolokolo e ae o ke Aupuni malalo iho, e like me ke kuhikuhi ana o ka Ahaolelo, i kela manawa i keia manawa.

PAUKU 86. E noho no ka Lunakanawai Kiekie i Lunakanawai Kaulike o ke Aupuni, a e noho Peresidena oia o ka Hale Ahaolelo Alii, oiai e hookolokoloia ana kekahi hoopii Luna Nui, ke ole oia ka mea i hoopiiia; a ia ia ka mana e hana ma ke Kaulike a ma na mea e ae, e like me ka haawi ana o ke Kanawai ia ia; aka e nana hou ia na mea i hooholoia e ia e na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo kiekie, ke hoopiiia ilaila.

PAUKU 87. E paa loa maluna o na aoao a pau na olelo i hooholoia ma ka Ahahookolokolo Kiekie, e ka nui o na Lunakanawai o ia Aha, aole hoopii hou aku.

PAUKU 88. E hiki no i ka Moi, i kona mau Kuhina, i na Kiaaina, a me na Hale o ka Ahaolelo pakahi, ke kauoha i na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Kiekie e hoike i ko lakou manao no na hana nui ma ke Kanawai a me na wa pilikia a hanohano nui.

PAUKU 89. Na ka Moi me ka ae pu o kona Ahakukakuka Malu e hookohu i na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Kiekie, a me na Lunakanawai o na Aha kakau; a e hooponopono ia ma ke Kanawai ko lakou uku.

PAUKU 90. Na na Kiaaina e hoonoho i na Lunakanawai Apana o ko lakou mau Mokupuni, e ae pu ana na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Kiekie.

PUAKU 91. I ole e kaumaha na kanaka no ka noho liu-l'u me ka makaukau ole, a ewaewa paha, ma kana mau hana nui, o kekahi Lunakanawai Apana, e pau no a e lilo i mea ole no hoi na Palapala hookohu a pau a na Lunakanawai Apana, i ka pau ana o na makahiki elua mai ka la i kakauia'i ua mau palapala la. A i ka pau ana o ka palapala hookohu a kekahi, e hookohu hou ia no ia, a i ole ia, e hookohu ia kekahi mea hou, e pani i ua hakahaka la, e like me ka mea kupono i ka noho oluolu o ke Aupuni. E hiki no nae i ka Ahahookolokolo Kaapuni o ko lakou

mau Moku, no na kumu i hoomaopo lea ia e na Lunakanawai o ua Aha la i ka lakou olelo i hooholoia, e hoopau i ka noho Lunakanawai Apana ana o kekahi o ua poe la; aka, aole e hoopauia kekahi o ua mau Lunakanawai nei, a maopopo ia ia na kumu o kona hoopiiia ana, a hoolohe pono ia no hoi kana olelo nona iho.

PAUKU 92. Aole no e noho a hookolokolo kekahi Lunakanawai, oia hookahi wale no, i kekahi mea hoopii imua ona, a i kekahi mea hou paha, ana i hookolokolo ai, a i hooholo ai mamua.

PAUKU 93. Na ka Lunakanawai Kiekie e hoike imua o ka Ahaolelo, ma o ke Kuhina Nui la, i kela makahiki i keia makahiki i ka hana iloko o ka Oihana Hookolokolo, ma kona mau aoao a pau.

NO NA OLELO HOOHIKI.

PAUKU 94. Aia a aponoia keia Kumukanawai e ka Moi, e hoohiki oia penei:

Ke hoohiki nei au, imua o ke Akua mana loa, e malama loa au i ke Kumukanawai o keia Aupuni, a e hoopono no au i ke Aupuni mamuli o ke Kumukanawai a me na Kanawai.

PAUKU 95. E hoohiki ke Kuhina Nui e like no me ka Moi; a ina e loaa ia ia ka mana hooko nui, oiai e noho keiki ana kekahi hooilina o ka noho Alii, alaila e hoohiki oia penei:

Ke hoohiki nei au, imua o ke Akua mana loa, e malama loa au i na pono a pau o ka hooilina nona ke Aupuni, a me ke Kumukanawai, a e hoomalu i ke Aupuni mamuli o ke Kumukanawai, a me na Kanawai.

PAUKU 96. E hoohiki pakahi na 'Lii o ka Ahaolelo penei;

Ke hoohiki nei au, imua o ke Akua mana loa, e kokua au mamuli o ke Kumukanawai a me na Kanawai o ko Hawaii Pae Aina, a e hana pololei me ka ewaewa ole i ka'u hana iloko o keia Hale.

PAUKU 97. E hoohiki pakahi ka Poeikohoia penei;

Ke hoohiki nei au, imua o ke Akua mana loa, e kokua au mamuli o ke Kumukanawai a me na Kanawai o ko Ha-

waii Pae Aina, a e hana pololei me ka ewaewa ole i ka hana kupono i ka mea i kohoia e na Makaainana.

KA OLELO PILI IO IA NEI.

PAUKU 98. Ina ua hoahewaia kekahi mamuli o ke Kanawai no ka aihue, uku kipe, hoohiki wahahee, apuka, huna waiwai i haawiia ia ia e malama, a me na hewa nui e ae, aole loa ia e noho ma ka Ahaolelo, aole hoi ma kekahi oihana e hanohano ai, a e waiwai ai paha, malalo iho o ke Aupuni o ko Hawaii Pae Aina.

PAUKU 99. Aole loa e noho kekahi Luna o keia Aupuni ma kekahi oihana o ke Aupuni e, aole hoi e lawe i wahi dala, a i wahi uku makahiki paha, a kekahi Aupuni e e uku mai.

PAUKU 100. Na ka Ahaolelo e hooholo i ka Bila Haawina no ka makahiki, mahope nae o ka noonoo pono ana i ka palapala a ke Kuhina Waiwai e hoike aku ai imua o lakou; e hoakaka ana i ka loaa mai a me ka lilo aku o ka makahiki i hala, a me ia makahiki pu no; a e hoolaha pu ia ia mau palapala me ka Bila Haawina i kela makahiki i keia makahiki.

PAUKU 101. Penei e hooholoia'i na Bila a me na Kanawai a pau, "E hooholoia e ke Alii me na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai."

PAUKU 102. I mea e hihia ole ai, no ka hui o na mea ano okoa iloko o ke Kanawai hookahi, e hookaawaleia ke kumu hookahi ma ke Kanawai hookahi, a e hoakakaia ke kumu ma ka olelo mua.

PAUKU 103. E mau no na Kanawai e kau nei, me ka mana mau, a hiki i ko lakou hoololi hou ia ana, a hoopau ia ana paha e ka Ahaolelo Aupuni, koe nae na Kanawai kue i keia Kumukanawai. E ole loa na Kanawai kue i keia Kumukanawai, o na Kanawai e kau nei a o na mea e hooholoia mahope paha.

PAUKU 104. E paa keia Kumukanawai ma ka Monede mua o Dekemaba i ka makahiki hookahi tausani ewalu haneri me kanalimakumamalua; aka, i ole e hemahema na hana hooponopono, a pilikia paha ke Aupuni, no ka hoololi ana, nolaila, o na Luna o keia Aupuni, i ka wa e paa

pono ai keia Kumukanawai, e malama pono lakou, a e hana hoi me na mana a pau i haawi ia ia lakou, a kohoia kekahi poe e aku paha e pani i ko lakou hakahaka; a e hana mau aku no na Ahahookolokolo i ka hana e pili pakahi ana i ka lakou oihana, a e paa aku no na Luna Hooko, a me na Luna Ahaolelo, a me na Aha a me na mea mana a pau i ka lakou mau haawina a me na pono a me na mana a pau, a hiki i ke koho hou ana malalo iho o keia Kumukanawai.

NO KA HOOLOLI HOU ANA I KEIA KUMUKANAWAI.

PAUKU 105. E hiki no ke hoakaka aku i kekahi mea hoololi hou a i mau mea hoololi hou paha, i keia Kumukanawai iloko o kekahi o na Hale elua o ka Ahaolelo Aupuni; a ina e ae ia ua mea, a mau mea hou nei paha, e ka hapa nui iloko o na Hale elua, alaila e kakauia ua mea la iloko o ko lakou mau buke mooolelo, me na inoa o ka poe ae a me ka poe hoole, a e hoopaneeia ia mea, no ka akoakoa hou ana ae o ka Ahaolelo; a e hookaulanaia ua mea hou nei i ekolu malama mamua ae o ka la e koho ai ka Poeikohoia e na Makaainana; a ina ma ia Ahaolelo hou ana e aeia ua mea hoololi hou, a mau mea hoololi hou nei paha, e na hapakolu elua o na Hale elua o ka Ahaolelo, a e hooia ia e ka Moi, alaila e lilo kela mea hoololi hou, a mau mea hoololi hou paha, iloko o ke Kumukanawai o keia Aupuni.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

NA KANAWAI O 1852.

HE KANAWAI

E HOAKAKA I KEKAHI POE I KOMO ILOKO O KA HALE AHAOLELO ALII.

No ka mea, Ua noho o H. Kalama, B. Namakeha, J. Piikoi, J. Kapena, P. Kanoa, K. Kapaakea, J. Kaeo, iloko o ka Hale Ahaolelo Alii, ma ka la 4, o Aperila, 1845: a ma ia hope mai ua noho no o L. Keelikolani, a me G. L. Kapeau iloko o ia Hale, aole hoi mea nana i hoole ia poe; a no ka mea hoi, aole paha i malama pono ia kela mau hua olelo a ke Kumukanawai, e olelo ana, na ke Kanawai e hoakaka i ka poe komo iloko o ia Hale,

Nolaila, E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia e na Makaainana, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo.

Ua hoakakaia ua poe nei i oleloia maluna, o lakou kekahi iloko o ka Hale Ahaolelo Alii, e like me ke Kumukanawai; a o ka lakou hana a pau iloko olaila, ua like pu me ka poe i hoakaka ponoia;

A ua komo no hoi na 'Lii o Liholiho laua me Kamehameha iloko o ka Hale Ahaolelo Alii.

Aponoia i keia la 12 o Mei, 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOKAPU I KA LAWELAWE ANA I KA PEPEHI KANAKA.

No ka mea, ua lilo ka lawelawe ana, a me ka hele ana me ka hoolakoia i na mea pepehi kanaka i mea e pilikia ai ke ola o na kanaka, a me ka maluhia o ke Aupuni.

Nolaila, E HOOHOLOIA e na 'Lii, a me ka Poeikohoia e na makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. O ka mea lawelawe, a hele paha me ka hoolakoia i ka pahi hahau, kookoo pahi, pupanapana, pumakani, maa, a me kekahi mea ano pepehi kanaka e ae paha, e hoopaiia oia, aole e oi aku i ke kanakolu dala aole hoi emi mai malalo o ka umi dala; a

ina aole oia e uku mai i ke dala, e hoopaahaoia no oia ma ka hana oolea, aole e oi aku i na malama elua, aole hoi emi mai malalo o na la he umikumamalima, ke ae ole ke Kanawai i kona lawelawe ana a hoolakoia ana ia mau mea, ke akaka kona hewa imua o kekahi Lunakanawai apana, ke hiki ole hoi ia ia e hooiaio mai ke kumu pono no ia lawelawe ana, a hoolakoia ana paha, ia mau mea pepehi kanaka. E hiki no hoi i ka Ilamuku, a me na Makai Nui, me na makai a me na Luna e ae, a i na kanaka a pau ke hopu ia poe, me ka palapala kena ole, a e hoopaahao ia lakou a hiki i ka wa pono e hookolokolo imua o kekahi Lunakanawai.

PAUKU II. Eia na mea i aeia e lawe i na mea eha; o na mea lawe Oihana Aupuni a pau, a me na mea komo iloko o ka oihana Koa a Manuwa paha malalo o keia Aupuni, a malalo o kekahi Aupuni e ae paha e noho Kuikahi ana me keia Aupuni, ke laweia mamuli o ka lakou oihana.

PAUKU III. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 25 o Mei, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOMAKAUKAU ANA NO NA DUTE LIKE PU ME KO AMERIKA HUIPUIA, MALUNA O KEKAHI MAU MEA.

E HOOHOLOIA e ka Moi, me ke Kuhina Nui a me na 'Lii o ko Hawaii nei Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahakukakuka Malu.

PAUKU I. E hookomo wale ia iloko o keia Aupuni ka Palaoa a pau a me ka Ia, ka lanahu, ka laau Hale, ka laau Pahu, ka mea ulu a ka mea i hanaia ma Amerika Huipuia me ka uku ole i kekahi dute, ke ae mai na Luna Aupuni Amerika Huipuia, e hookomo wale ia hoi ke Ko, ka Molakeke, a me ke Kofe, i hoouluia a i hana ia ma na Aina Hawaii, iloko o na awa a pau o Amerika Huipuia me ke kau ole ia o na dute e like pu.

PAUKU II. I mea e akaka ai, he oiaio ua ulu a ua hana ia paha ma Amerika Huipuia na mea e hookomoia ana i na awa o keia Aupuni, mamuli o ka Pauku 1, oia ka palapala hooiaio a ke Kanikele Hawaii e noho ana ma ke awa e hooukaia mai ai kela mau mea, a i ole ke Kanikele Hawaii e noho ana ma ia awa alaila o ka palapala hooiaio o ka Luna dute o ua awa la.

PAUKU III. E hookoia keia kanawai i ka la e hooholo like ia oia, e na Luna Kau Kanawai o Amerika Huipuia, a e hoomau ia no ia a hiki i ka wa i hoopau ia oia e na Luna Aupuni Hawaii, a e na Luna Aupuni o Amerika Huipuia paha; mamua no nae o ka hoo-

pau ia ana e hoike e mamua i hookahi makahiki ka poe Luna Aupuni e makemake ana e hoopau, i kona manao e hana pela.

Hanaia a hooholoia ma ka Hale Alii ma Honolulu, i keia la mua o Maraki, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Aponoia i keia la 25 o Mei, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO ANA I KA AIE A NA LUINA MOKU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. Aole e pili ka aie i kekahi Luina moku i kona wa e ku ai ma kekahi awa o keia Aupuni, ke hooaie oia i kona wa e paa ana i ka moku.

PAUKU II. O na Luina moku i hookuuia mai ka moku mai; aole hoi e pili ka aie ia ia, ke hooaie ia maloko o ka manawa i aeia mai ai oia e kali ma keia Aupuni.

PAUKU III. E lilo keia i Kanawai no keia Aupuni i kona la i hoolahaia'i ma ka Nupepa Polunesia a me ka Elele Hawaii.

Aponoia i keia la 25 o Mei, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPAU ANA I KA AUHAU KINO MALUNA O NA WAHINE, A ME NA KAIKAMAHINE A PAU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. O kekahi hapa o ka Pauku I, Haawina I, Mokuna II, Apana III, o ke Kanawai Hoonohonoho i na hana i haawiia i na Kuhina, e olelo ana e uku na wahine i hapalua, a me kahi e olelo ana e uku na kaikamahine i ka hapaha, no ka makahiki hookahi, e hoopauia, a ma keia Kanawai, ua hoopauia ua mau olelo la, a ma keia hope aku, aole no e hookupu mai na wahine a me na kaikamahine a pau iloko o keia Aupuni i ka auhau kino; o na Kanawai a me na hapa Kanawai i kue i keia Kanawai; ua lilo lakou i mea ole.

PAUKU II. E lilo keia Kanawai i kona la i hoolahaia'i ma ka Nupepa Polunesia a me ka Elele Hawaii.

Aponoia i keia la 4 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLE ANA I KA HOOPAI ANA I NA WAHINE I LOAA NA KEIKI MOEKOLOHE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa i ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. Ina moekolohe kekahi wahine a hapai i kona moekolohe ana: alaila, aole e hoopaiia kela wahine a hiki i ka manawa e hanau ai, alaila, ina aole ola ke keiki a hala na malama eha, mai ka hanau ana mai; e hoohanaia no ia wahine e like me ka olelo o ka Mokuna XIII o na Kanawai Hoopai Karaima i hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i ka la 31 o Iune, M. H. 1850; aka ina e ola ke keiki a hala ia manawa i oleloia maluna, alaila aole e hoopaiia ia wahine.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i kona la i hoolahaia'i ma ka Nupepa Polunesia a me ka Elele Hawaii.

Aponoia i keia la 19 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOOMALU ANA I KA RAMA, A ME NA WAIWAI E AE MA KA PALAPALA HOOPAA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. Aole e hookomoia ma ka palapala hoopaa i mea kuai a i mea hooili ma ka aina e paha, ka rama a me kekahi waiwai e ae aia ma Honolulu a me Lahaina, a me Hilo wale no, aole hoi e hookomoia ma Hilo ka rama aole hoi ka waina i kauia ka dute e oi ana maluna o na hapahaneri elima o ke kumukuai.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i ke kanakolu o ka la mahope o ka hooholo ia ana.

Aponoia i keia la 19 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOKOHUIA'I I HOPE PERESIDENA O KA POE LUNA HOONA KULEANA AINA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. E hiki no i ka Peresidena o ka Poe Luna Hoona Kuleana Aina ke koho i Hope Peresidena nona, oia hoi kekahi o ua mau Luna nei, a nana no e hana i na hana a pau a ka Peresidena, maluna no nae o ka Peresidena ka hihia o kana hana ana, a e hooponopono i na hana a pau a na Luna Hoona i ka wa hele ka Peresidena i kahi e. E lilo loa ua hope Peresidena nei i ka hana a na Luna Hoona; aole hoi oia e lawe i kekahi oihana e ae a ke Aupuni i pili ole i ka hana a ka poe Luna Hoona. A hakahaka ka oihana a ua Hope Peresidena nei i ka make paha, haalele paha, hoopauia a mea e ae paha, alaila na ka Peresidena no e koho i mea e pani i kona hakahaka.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 19 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPAU ANA I KA AUHAU AINA.

No ka mea, o ka auhau aina e noho nei, he mea paewaewa ia, a he pono ole, a he mea kaumaha hoi, i na kanaka maoli;

Nolaila, e hooholoia e ka Moi a me ke Kuhinanui a me na'lii, e noho kokoke ana me ka Moi; Penei, o na Auhau aina a pau ma keia Aupuni, e hoopau ia no a hiki i ka halawai hou ana o ka Ahaolelo e kau Kanawai; alaila, aia no i ka manao o na 'Lii a me ka Poeikohoia e hoopaa paha e hoopau paha.

Hanaia i ka Ahakukakukamalu, i ka Hale Alii ma Honolulu i keia la 1 o Iulai, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Aponoia e na Lii a me ka Poeikohoia, Iune 19, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA KULEANA AINA O NA KONOHIKI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa i ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. Ua aeia ka poe Luna Hoona kuleana, e haawi i na palapala hooko i na Konohiki, no na Ahupuaa okoa, a no na Ili Aina i loaa ia lakou no ka Moi mai, maloko o ka mahele ana i ka makahiki 1848, e hooko ana ia mau aina, ma ko lakou mau inoa ponoi, me ke anapuni ole ia. Aka, aole e pili ana keia Kanawai i kekahi aina e maheleia'na mawaena o na Konohiki elua, a mawaena o ka Moi a me kekahi Konohiki; a mawaena o ke Aupuni paha me ka Moi, a me kekahi Konohiki. O ia mau aina, e hookoia ma ke anapuni; a i ole, alaila ma ka hoike i na palena mawaena.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i ka la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 19 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI I KAPAIA HE KANAWAI E HAAWI ANA I KEKAHI MAU POMAIKAI I KA POE MEA KIHAPAI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU 1. O ka Pauku 1, o ke "Kanawai e haawi ana i kekahi mau pomaikai i ka poe mea kihapai," e hooloiia a ua hooloiia no, penei, e holoiia na hua olelo "a Kope paha," a mahope o ka lua o na hua o "Kihapai," e hookomoia keia mau hua olelo, "a i ka mea kihapai ano e ae paha ina he iwakaluakumamalima eka ka nui o kona kihapai a ina ua pau loa ia mau eka i ka mahi maoli ia."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPAU I KE KANAWAI NO KA LAUNA HEWA.

No ka mea, Ua kuhihewa na Lunakanawai Apana i ke ano o ke Kanawai no ka Launa hewa, a ua hoopai pono ole ia a hookaumaha nui ia na kanaka malaila.

Nolaila, E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. O ka Pauku elima o ka Mokuna umikumamakolu o ke Kanawai hoopai Karaima, e hoopauia a ua hoopauia no, a ma neia hope aku e hoopaiia ka moe kolohe mau o na mea elua e like pu no me ka moe kolohe o na mea i mareia.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai paa i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA

HE KANAWAI

E HOOPAU ANA I KA HANA POALIMA MALUNA O NA WAHINE.

No ka mea, He mea kupono ole ke hoomau aku i ka hana poalima maluna o na wahine, a ua kupono ia i ka noho kahiko ana o keia Aupuni.

Nolaila, E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. O kela olelo ma ka mahele 13 ka hana a na wahine, Mokuna III, o na Kanawai o ko Hawaii Pae Aina, kahi e olelo ana.

"A i ole e hana kekahi wahine e like me ka olelo o keia Pauku, alaila, e hoihoi hou ia i ka hana a ke Konohiki, e like me ka wa mamua i ka hana nae i kupono i ka wahine," Ua hoopauia ia mau olelo, a ua lilo i mea ole loa, a ma keia hope aku aole loa e koiia kekahi wahine e hele i ka hana poalima a na Konohiki.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai no keia Aupuni i kona la i hoolahaia'i ma ka Nupepa Polunesia a me ka Elele Hawaii.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA PALAPALA MAAUAUWA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. O na palapala ae i ka Maauauwa a pau ma keia hope aku, no ka Mokupuni o Maui, e hiki no ke maauauwa ia ma ka

Mokupuni o Molokai a me Lanai, no ia palapala ae hookahi, pela no hoi na palapala ae i ka maauauwa a pau ma ka Mokupuni o Kauai, e hiki no ke maauauwa ma ka Mokupuni o Niihau, no ia palapala ae hookahi.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA LIO KEA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaiaaina e koho i na kanaka ekolu ma kela Mokupuni, keia Mokupuni, o keia Aupuni, na mea Lio kea ole, i poe makaikai lio, a o ka lakou oihana, ka makaikai i na Lio kea a pau i hoikeia mai imua o lakou, a i maopopo kekahi Lio kea, i ko lakou nana ana a i na mea elua o lakou, he lio pono ia e lilo i lio hoolaha, e haawi no lakou i palapala hoakaka i ka mea nona ka Lio kea, me ka uku ole ia mai.

PAUKU 2. Na ke Kiaaina o kela Mokupuni keia Mokupuni, iloko o keia Aupuni e haawi i ka palapala ae i na kanaka a pau e makemake ana e malama i na lio kea ke hoike lakou ia ia i ka palapala hoakaka na ka poe makaikai lio o ka Mokupuni e noho ana ka mea lio kea.

PAUKU 3. O na palapala ae i haawiia mamuli o keia Kanawai, ua pono no na makahiki elua, a pau ia e haawi hou ia no. A e pono no i kela Kiaaina keia Kiaaina, ke noi mai ka mea lawe i ka palapala ae i hookahi dala, i mea e uku aku ai i na makaikai lio.

PAUKU 4. O ka mea e malama ana i kekahi lio kea ma ka mea kue i keia Kanawai, e pili no ia ia ka poho ana o na kanaka e ae, a e loaa no ia uku ma ka hoopii i ke Kanawai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai i ka la mua o Ianuari, 1853, a ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e hooko ia mea.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KE KUAI ANA I NA WAI ONA I KA LA SABATI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

Mahope aku o ka la mua o Iulai, M. H. 1852 o kela mea keia mea i aeia e kuai aku i ka wai ikaika ma ke kiaha, a ma ka omole, paha, a i aeia paha e kuai aku i waina, ale, pota, a bia paha, aole no e hiki ia ia ke kuai a ke haawi wale aku paha i ka la Sabati, oia hoi mai ka hora umi o ke ahiahi o ka la hoomalolo a hiki i ka hora elima o kakahiaka o ka la noa mahope iho; o ka mea kue i keia Kanawai e hooukuia oia, aole e oi aku i na haneri dala elima, aole hoi emi malalo o ka haneri dala hookahi, ke hoomaopopoia kona hewa imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu, a Apana paha; aole nae e manaoia ua kue keia Kanawai i ka hana mau o na mea Hotela, a me na Hale Ahaaina i ke kau ana ma ko lakou papa kaukau i ua mau mea ona nei.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO HOU ANA I KE KANAWAI NO KA HAAWI ANA I NA PALAPALA AE HOLO.

No ka mea, aole oluolu ka pili ana o na Kanawai e kau nei no ka haawi ana i na palapala ae holo i ka poe holo i na aina e.

Nolaila, E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. A hala na la he kanakolu mahope iho o ke kukala ana i keia Kanawai, e hoopau ke Kuhina no ko na Aina e, i kona haawi ana i na palapala ae holo na ka poe haalele i keia Aupuni, he okoa nae keia mau mea, na mea i kipakuia'ku e ka Moi, a me na mea i ae ia e ia e hele aku mai keia Aupuni aku na Luna i hoounaia'ku e ka Moi, na elele me na Luna o na lahuikanaka e, e pono ana ka palapala ae holo na lakou, na Kahunapule i hana ma ia oihana, i keia Pae Aina na Misionari me na hoa Misionari Keristiano, ma keia Pae Aina, a me na mea hanohano a pau e hele aku ana mamuli o na oihana a me na manao o lakou; i keia mau mea a pau na ua Kuhina la e haawi i na palapala hoomalu e pono ai me ka uku ole ia, ke noiia'ku oia, ma ka inoa o ka Moi, aole ma ka pepa hoailonaia, aka, e kau ana ke kila o kana oihana ponoi, a

mamuli o kumuolelo i hoonohonoho mua ia, a e aeia e ka Moi a me ka Aha Kukakuka Malu.

PAUKU II. Na ke Kuhina no na Aina e e kau i ka helu maluna o na palapala hoomalu a pau i haawiia, a e kakau i kope o ua palapala la maloko o kekahi Buke, e malamaia'i no ka makaikaiia, ina he mai, a ua hele paha ua Kuhina la, alaila na kona Luna Kakauolelo e haawi i na palapala hoomalu, me ke kau iho i kona inoa nona, e like me ia i kauohaia'i.

PAUKU III. A o kela kanaka keia kanaka e ae e holo aku ana, e haawiia nana he palapala hoomalu ma na huaolelo i hoonohoia iloko o ke Kanawai, aole nae me ke sila o ke Aupuni Hawaii, e ka Luna Dute nui ma Honolulu, a me na Luna dute o kela awa keia awa moku, ina he mai, a ua hele lakou, alaila na ko lakou mau hope e haawi i na mea a pau e noi ana ia mea, me ka uku aku i hookahi dala no ka hoailona pai; a koe wale no na mea aie kaa ole na mea i kahihi iloko o kekahi hookolokolo e hiki mai ana, a e lilo ana paha i ka hoopaiia i ka haihai Kanawai, a i paa i kekahi poe kanaka, a i ke Aupuni paha, no na mea i loaa mai ka palapala hoike ia lakou.

PAUKU IV. Aole no e ae ia e ke Kanawai ke haawiia ka palapala hoomalu no ka mea e haalele ana i kana wahine a me ka ohana, a pilikia i ka nele, ke hoikeia mai ia mea i ka Luna dute ma ka palapala a i kona hope paha.

PAUKU V. O kela mea keia mea i loaa ia ia ka palapala hoomalu e holo mai keia Aupuni aku a i hoi hou mai ia maloko o ka makahiki hookahi, e hiki no ia ia ke holo hou mamuli o ia palapala hoomalu hookahi no, ke loaa ole mai i ka Luna dute ka palapala hoole ia ia a ke kakauia hoi ka ike a ka Luna dute o ke awa kahi e holo aku ia o ua mea la; aka i hala ka makahiki okoa, he palapala hoomalu hou ka mea e pono ai.

PAUKU VI. I ka wa e ike ai ua Luna dute nui la, a o kekahi Luna dute e paha i na palapala hoomalu, e kakau iho oia mamuli o keia kumuolelo. No kuu ike ole i kekahi mea hoole i ka holo ana aku o ka mea nona ka inoa maloko nei, ua ike iho nei au i keia palapala ae holo ma ka inoa o ——— e holo ana i ———
Honolulu i keia la ——— o ——— 18—

PAUKU VII. Na ua Luna dute nui la a me na Luna dute e ae e hoike hapaha makahiki i ke Kuhina Waiwai i na dala a pau no na palapala hoomalu i loaa mai.

PAUKU VIII. O kela mea keia mea a pau, e noho ana ma keia Aupuni, a ua noho maluna o ka Aina i na la he 14, aole ia e pono ke holo aku mai keia Aupuni aku, ke lawe ole ia i ka palapala ae holo.

PAUKU IX. O kela Kapena Moku keia Kapena Moku e holo ana malalo o ka hae Hawaii a ka hae o kekahi aina e paha, e lawe aku ana i kekahi mea ee moku ka mea e pili ana ia ia keia Kanawai, mai keia Aupuni aku, aole ana palapala ae holo; no kela mea keia mea i lawe ia pela, e pili no ka hoopaiia maluna o na dala he kanalima; e pili no hoi ia ia ka hookaa ana i na aie a pau, a me na mea hoopaa a pau, a ua ee moku la i waiho kaa ole ia maloko o keia Aupuni. Ina aole e hookaa ua Kapena la i kela uku, a me kela mau aie, alaila e filo no kona moku i ka hoomaluia, a me ke kukalaia, i mea e hookaaia'i ia mau mea pili.

PAUKU X. Aole e pili na olelo o keia Kanawai i kekahi hoohololomoku haole i hooiaio mai i kona holo hou ana aku maloko o na la he kanaono, ke holo aku ia maloko o ia manawa; aole hoi i na luina Moku, i hoeemoku pololei a mamuli o na palapala ae o na Kiaaina o Oahu, a o Maui, ma Honolulu a ma Lahaina, e like me ko ke Kanawai haawi ana.

PAUKU XI. O na Kanawai a pau e kau ana, a me ka olelo hooholoia e ku e ana i keia Kanawai, e hoopauia ia mahope aku o na la he kanakolu, i kukalaia'i keia Kanawai.

Aponoia i kela 24 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E MAHELE ANA I KA PAE AINA HAWAII I MAU APANA DUTE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. E maheleia ka Pae Aina Hawaii i mau Apana dute penei; ma ka Mokupuni o Hawaii, ekolu apana, e kapaia na Apana dute o Hilo, o Kawaihae, a o Kealakekua. Maloko o ka Apana dute o Hilo e komo na moku o Kau, Puna, a me Hilo, maloko o ka Apana o Kawaihae, e komo o Kohala, me Hamakua, a maloko o ka Apana o Kealakekua e komo ka moku o Kona.

Maloko o ka Apana dute o Lahaina, e komo na Mokupuni o Maui, o Molokai, a me Lanai.

Maloko o ka Apana dute o Honolulu, e komo ka Mokupuni o Oahu.

O na Mokupuni o Kauai a me Niihau, o ka Apana dute ia o

Waimea, a e hiki no i ka Luna dute nui ke haawi i na palapala ae no ia mau Apana.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i kona la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI NO KE KUKULU ANA I MAU IPUKUKUI NO KE AWA O HONOLULU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa i ka Ahaolelo kau Kanawai.

PAUKU I. E hooholoia iloko o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai no ke kukulu ana i mau ipukukui no ke awa o Honolulu," na huaolelo "ka puu i kapaia o Leahi," a e hookomoia ma ia hakahaka na huaolelo "ma ka Lae o Kakaako, ma ka aoao Hikina o ke awa komo o Honolulu."

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i ka la o kona hooholoia'na.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOOLIMALIMA, A ME KA UKU ANA I NA LUINA HAWAII MALUNA O NA MOKU KAHIKI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU I. O ka Luina Hawaii i hoolimalimaia maluna o kekahi moku kahiki me ke kakau ole ia o ka palapala ae like me ke Kapena, e loaa no ia ia kona uku, i ka wa i hookuuia mai oia, e like me ke kumu hoolimalima nui i ukuia'i na kanaka ano like ma ua moku la.

PAUKU II. E koho no ka Luina Hawaii i hookuuia mai ka moku Okohola mai i kona makemake, e hooholo pu me ke Kapena i ke kumukuai o kona mahele o ka aila me ka iwi kohola, a e lawe i kona uku ma ka dala; a i ole ia, alaila e lawe no ia i kona mahele o ka aila me ka iwi kohola, e like me kona koho ana.

PAUKU III. I ka hooponopono waiwai ana, ina aole like pu ka manao o ke Kapena Moku a me ka luina Hawaii, alaila na ka Loio Apana e noho ana ma ka Apana kahi i hookuuia'i, i ke noiia mai e ua luina la, e hooponopono pu me ua Kapena la, a no ia hana ana, e hoookuia'i oia i elima hapahaneri o ka huina waiwai i hookaaia mai.

PAUKU IV. E lilo keia i Kanawai ma kona la i hooholoia'i, aka, aole e pili keia Kanawai i na luina i hoolimalimaia mamua o kona hooholoia'na.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI I KAPAIA HE KANAWAI HOONOHONOHO I KA OIHANA KINAI AHI NO KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU I. E hoololiia ka Pauku 1, Mokuna 1, o ke Kanawai i kapaia "he Kanawai hoonohonoho i ka oihana kinai ahi no ke kulanakauhale o Honolulu," a e heluheluia oia penei, "Eia na mea komo iloko o ka oihana kinai ahi o ke kulanakauhale o Honolulu, he Luna nui, eha ona mau kokua, a me na kanaka kinai e like ka nui me ko ka Luna nui manao he pono, aole nae e oi aku i na haneri elua, a e kapaia lakou e like me ka olelo maluna iho; a o keia poe Luna a me na kanaka kinai a pau, e kaawale lakou i ka auhau alanui, a me ka oihana koa, i ko lakou wa e noho ai mamuli o ka oihana kinai ahi.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO ANA I KA AUHAU TONA A ME NA HOOUKU E AE MALUNA O NA MOKU KALEPA, A ME NA OKOHOLA,

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU I. Ma na awa ku no na Moku kalepa a pau iloko o keia

Aupuni, e hookahi wale no ka hoouku ana i ka Auhau tona, a o ka Moku i hookaa i ka auhau tona ma kekahi awa, a i hoopono i na Kanawai a pau o ke awa, a ua loaa ka hookuuia e ka Luna dute, e hiki no ia ia ke komo i kekahi awa e ae, a i na awa a pau me ka uku hou ole i ka Auhau tona a me kekahi uku e ae ma ia holo hookahi ana. A o ka palapala hooia a ka Luna dute ka mea hoike pono no ka pau ana o na uku i ka hookaaia.

PAUKU II. O ka holo hookahi ana o ka Moku Okohola, ma keia Kanawai he holo okohola hookahi ia, a hoi mai.

PAUKU III. Eia ka Auhau tona, he 15 keneta ia no ke tona hookahi ma ka palapala Moku, ma maloko o ke awa, ma kahi kumoku mawaho, a maloko paha, mawaho paha o ke kuanalu, no na Moku Kalepa a pau mai na aina e mai, e hooili waiwai ana maluna, a e hoolei ukana ana paha, a e lawe ukana ana mai kekahi moku a kekahi moku, a e hoouka ana mai i na eemoku, a e hiki mai ana mai ka aina e mai a e komo ana iloko o ke Kalepa mai kahi Mokupuni a kahi Mokupuni. Aka o na Moku e komo ana iloko o kekahi awa no ke kapilipili hou, no ka mea ai, na kauoha, ka hooili luina, a ka hookuu luina paha, aole no e hooili waiwai ana, aole hoi e hoolei ukana ana, a me na eemoku, e kaawale no kona auhau tona.

PAUKU IV. E hookaaia ma ke keena o ka Luna dute, na koi ana o ka Auhau tona, o na mouo, a o na Luna eemoku, mamua o ka hooili waiwai ana, hoolei waiwai ana, a me ka lawe waiwai ana mai kahi moku a kahi moku, a me ka mea ai, a me na eemoku, a me ka hoonoho ana, a hookuu ana paha i na luina moku.

PAUKU V. O na moku Hawaii i aeia no ke Kalepa pili aina, a no kekahi hana e paha, i ka hoee ana i na eemoku, i na ukana paha e hooleiia, a e laweia'ku i kekahi aina e, ma ke awa mua e ku ai ua moku la kahi i laweia'i na ee moku, na ukana paha a ina i laweia lakou maluna, ma kekahi wahi aole he awa ku no na Moku Kalepa, alaila ma ke awa mua e ku ai ua moku la, e haawi mai no ia i hoike no kona waiwai hooili a pau, na mea ai, a me na ee moku, a e hookaa i na koina a pau e pili ana i na moku kahiki, a ma ia hope e pili no ia na koina a pau, a me na mea hoopaa e pili ana i na moku kahiki, a hiki i ka lilo hou ana i kalepa pili aina.

PAUKU VI. O ka moku i piha i ka ukana e laweia'na i ka aina e aole ia e ku ma kekahi wahi e ma keia Pae Aina, ke ole ia he awa komo, a ke loaa mua ole ia ia ka palapala ae no ka Luna dute o ua apana la; a ina he rama maluna o ua moku la, e hiki no i ka Luna dute, e like me kona manao he pono, ke hoole aku i ka palapala ae, a e hoonoho paha i luna ma ua moku la, a e ukuia ua luna la i na dala elua me ka hapalua no kela la keia la a pau o kona noho ana maluna o ua moku la, me kana ai a kahi moe, a me

na dala hou aku he umi, i uku no kona hoi hou ana mai i ke awa kahi i holo aku ai, no ka moku mai keia uku a pau. A no ka haki ana i ke Kanawai o keia pauku, e paluaia ka auhau tona o ka moku.

PAUKU VII. O na moku Okohola e lawe mai ana a e lawe aku ana i na ukana i na ee moku paha, a e hooili ukana ana, a e lawe ana paha mai kekahi moku a kekahi moku, ma kekahi awa o keia Aupuni, e pili no ia ia ka auhau tona a me na koina e ae, ke pili i na Moku Kalepa, aka e hiki no i ka moku Okohola ke hooili i ka mea loaa o ke Kohola, a me kekahi mea ai, maluna o kekahi moku, me ka uku ole i ka Auhau tona, eia hoi kekahi, aole e hookoia kekahi mea o keia Kanawai, ke kue ia i na olelo o kekahi Kuikahi ana mawaena o keia Aupuni a me kekahi Aina e.

PAUKU VIII. E lilo keia i Kanawai i ke kanakolu o ka la mahope o kona hooholoia'na.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOLOLI I KE KANAWAI NO KA MARE ANA A ME KE OKI ANA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai

PAUKU I. O na mea mare a pau i mareia i ka wa e ola ana ke kane mare, wahine mare paha i mare ponoia, e lilo ia i mea ole, ke ole i hoopauia ka mare mua ana, no kekahi kumu e ae, aole no ka moe kolohe o ka mea mare hope.

PAUKU II. O ka wahine i hoopunipuniia e mare i ke kane mea wahine e ola ana, mamuli o kona manao he kane wahine ole kela, a ua lilo kela mare ana i mea ole, alaila e loaa ia ia kau wahi o ka waiwai o ke kane i ola nona a me kana ohana, ma kona hoopii ana imua o kekahi Lunakanawai o ka Ahahookolokolo kakau ma kona keena, aole nae e oi aku mamua o ka hapakolu o kana waiwai.

PAUKU III. E ili aku ka waiwai o ka mea mare hewa pela i na keiki ana, e like me ka ili ana i na keiki ana ke mare pono oia mamuli o ke Kanawai.

PAUKU IV. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i, a o na Kanawai a me na Pauku Kanawai a pau i kue i keia, ua hoopauia a ma keia Kanawai ua pau no.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOPONOPONO I NA LUNA EE MOKU, I NA PAILOTA A ME NA LUNA AWA, MA NA AWA KU MOKU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ka Pae Aina Hawaii i akoakoa i ke kau Kanawai.

PAUKU I. Ua hoopauia ae nei ka oihana Pailota ma ke Awa o Lahaina, Maui, o Kawaihae a me Kealakekua, ma Hawaii, a o Waimea, ma Kauai; a ua holo e hoonohoia auanei he Luna e kapaia Luna ee moku i kela Awa i keia Awa i hoikeia maluna, e kohoia a e hoonohoia, mamuli o ka ke Kanawai kauoha ana e koho a e hoonoho i na Pailota; a eia kona oihana; e ee koke maluna o na moku kahiki a pau, a me na moku Hawaii mai na aina e mai, mahope iho o ko lakou ku iho ana ma ke Awa, e lawe i ka palapala hooiaola, e haawi i ke Kanawai o ke Awa i paiia i ke Kapena, e lawe i ka pepa inoa o na ee moku, i mea haawi iloko o ke keena Luna Dute, e hoike i na Lunakanawai i ka haihai ana i manaoia, i na Kanawai o ka Dute a o ke Awa paha, a e noho makaukau i na wa a pau loa, e hana i ka oihana pailota ke kiiia mai.

PAUKU II. No ka hana ana i na oihana i heluia iloko o ka Pauku I, o keia Kanawai, e ukuia mai ua Luna ee moku la, no keia moku a kela moku mai i eeia aku ai e ia, na dala elima (iloko o ia uku ko ka Pailota) na ka mea moku e uku mai i ka Luna Dute o ke Awa, mamua o ka loaa ana o ka palapala hookuu.

PAUKU III. Mamua mai o ka loaa ana o kana palapala hookohu, o ka mea i kohoia he Luna ee moku, e hana no ia a e haawi aku i ke Kiaaina o ka Mokupuni kahi ana i kohoia'i, i palapala hoopaa malalo o ka hoookuia i na dala elima haneri, a me na hope kokua, mamuli o keia ano; Eia ke ano o keia palapala hoopaa, No ka mea, ua hoonohoia i keia la o ——— ka mua, i Luna Eemoku no ke Awa o ——— Mokupuni o ———. Ina e hana pono a pololei oia i na hana a pau a ke Kanawai e kau ana maluna ona, aole hoi e kokua i ka haki ana i kekahi Kanawai e kau ana i ka dute maluna o na waiwai i hooukaia mai, a i hoookaia'ku paha, e hoike aku i ka poe Lunakanawai i na haki ana i ikeia a i manaoia paha o na Kanawai no na Dute, a no ke Awa, e hoonoho hoi i Hope Luna maikai a hoopono, nana e hana pono i na hana e like pu me kana, i ka wa e pono ai, (mamuli nae o ka hooia a me hoole ana a ka Luna Dute o ua Awa la,) a e uku aku i kana mau hewa a pau ma ia hana, aole loa hoi e haalele ana i kana mau hana, alaila e lilo keia palapala i mea ole; aka, ina i hookolokoloia oia imua o kekahi Lunakanawai Apana, a Hoomalu paha, me ke jure ole a maopopo kona hewa, alaila e lilo ka uku i hoakakaia iloko o keia palapala hoopaa, e like ka nui o ka lilo me ka hewa i hanaia, a o ka

poho ana ma ka mea i hoopohoia, a e koiia'ku ia uku i ua mea hoopaa nei, i ka mea mua a me na mea kokua iloko o keia palapala hoopaa.

(*Sila.*)
(*Sila.*)

PAUKU IV. O ka uku o ka Pailota ma Hanalei, Kauai, e like no ia me ka uku ma Honolulu a me Hilo.

PAUKU V. Ina e puka wale aku na moku kahiki, a me na moku Hawaii e kalepa ana ma ka aina e, mawaho o kekahi o na Awa ekolu i hoikeia ma ka Pauku IV o keia Kanawai, me ka Pailota ole, e uku hapalua no lakou i ka uku no ka Pailota.

PAUKU VI. Aole no e pono i kekahi moku ke loaa ka palapala e hoopuka, a pau loa ae la na uku pono ma ke keena o ka Luna Awa i ka hookaa pono ia, a e hiki no i ka Luna Dute ke koi aku i ke Kapena, a i ka luna waiwai o ua moku la, e hoike mai i ko ka Luna Awa palapala hooia no ka hookaa ana o ua uku la.

PAUKU VII. O na Kanawai a pau i kue i na kauoha o keia Kanawai, ua hoopauia ae nei, a e lilo keia i Kanawai mahope o na la he umi o kona paiia'na iloko o ka Nupepa Polunesia

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOKAA OKOA ANA I NA WAIWAI E LILO OLE I KA HOOMALUIA NO KA AIE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU I. Eia na waiwai a ke kanaka mea hale mea ohana, e pono ke kaawale i ka hoomaluia a me ka kukalaia no ka aie.

1. Ka palapala Hemolele o ka hale, na palapala kii o ka ohana, na palapala ao kula a ka poe ohana.

2. Elua puaa, i ole ia i eono kao, ka ia, ka io, ka palaoa, a me ka ai i hoomakaukauia e ai, aole hoi i komo ke kalo, a me na mea kanu e ulu ana, aole hoi i ohiia.

3. O na kapa komo e pono ai, na moena, na moe, na hikie me na kapa moe no ua kanaka la me kana ohana; hookahi papa poi, hookahi pohaku kui ai, elua umeke, hookahi oo, hookahi papa ai, eono noho, eono pahi, me na o, eono pa, eono kiaha ki, me na pa

ki, hookahi ipu ko, hookahi ipu waiu, hookahi ipu ti, hookahi ipu kofe, me eono puna.

4. Na mea paahana o ke kanaka paahana e pono ai ke hoomau i kana oihana, ina aole e oi ana i na dala he kanalima ke kumukuai.

5. Na lole koa, ko ka luna ko ke kanaka koa paha, a me na mea kaua ona.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i ka la o kona hooholoia'na.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E KAU ANA I NA MEA HOOPONOPONO NO KE AWA O HONOLULU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. O na Moku a pau e ku ana mawaho o ke kuanalu o Honolulu, i ke kaucha ana a ka Luna awa, a kekahi pailota paha i hooliloia, e neenee lakou mai kahi i ku ai, a e ku iho ma kahi ana e kuhikuhi ai.

PAUKU II. O na Moku a pau e komo mai ana maloko o ke awa o Honolulu, e hoolei heleuma lakou ma kahi i kuhikuhiia e ka Luna awa, a e kona hope paha, a e neenee ia mai kekahi wahi a i kekahi wahi e ku ai, e like me kona kuhikuhi ana; aole hoi e haalele kekahi moku i kona wahi ku a me kahi e paa ana, okoa nae na moku Hawaii e pili aina ana, a malalo o na tona he kanalima a me na moku malalo o na Pailota, me kekahi Luna o ka moku i mea e puka aku ai iwaho o ke awa, a loaa i ke Kapena ka palapala ae a ka Luna awa, a kona hope paha.

PAUKU III. E aeia ka Luna awa, me kona hope, me kekahi pailota paha, i kona hooneenee ana i kekahi moku mai kahi i ku ai a kahi e aku, e hoopaa ia ia i kekahi moku a i kekahi kaula hikii moku, a i kekahi uapo paha; a o ka mea keakea a oki ae, a hoolei i ke kaula e paa ai i ua moku la, e hooukuia oia i na dala hoopai, i kakauia iloko o ka Pauku 12, o keia Kanawai, a na ke Kapena ia ia ka Moku e noho ana ua mea la e hookaa ia uku no ka poho ana, a no ka hoopai.

PAUKU IV. I mea kokua i ka hooneenee ana, a me ka hooku ana i na moku ma kahi pono ma na uapo, i ke kaucha ana o ka

Luna awa, a kona hope paha, e hoalualu iho no na Moku a pau iloko o ke awa i ko lakou kaula heleuma, a me na kaulahao lalo no hoi.

PAUKU V. O na Moku a pau maloko o ke awa o Honolulu, a i ke kauoha ana a ka Luna awa, a kekahi pailota paha, e hoihoiia mai iloko ka paepae pea hope, a me ka laau ihu omua, a e hoopololei imua i hope i ka laaukea ma ka laau ihu, a e hoopili i na ia ilalo a oluna ae, iluna kahi poo ilalo kahi poo, maloko o na hora mua he iwakaluakumamaha, o ko lakou ku ana ma ke awa, a e mau no ia hana ana mamua o ko lakou hoopili ana, a paa i kekahi wapo, a e hoomau no lakou ia paa ana o na kea, a hiki i na hora he iwakaluakumamaha mamua o ko lakou puka ana iwaho o ke awa, a hiki hoi i ka wa e neenee aku ai mai kekahi uapo aku.

PAUKU VI. Aole no e puhi ia kekahi mea a wale, e like me ko ta, kepau a me ka aila maluna o kekahi moku maloko o ke awa o Honolulu. Aka e puhiia ia mau mea, aia mauka paha, a i ole, e puhiia maluna o kekahi waapa, a i kekahi kao paha, e kaawale ana mai ka moku aku, e like me ko ka Luna Awa manao.

PAUKU VII. O ka mea hoolei, kena e hoolei paha, iloko o ke Awa o Honolulu, e waiho a kena e waiho paha ma na kapa, a ma na ahua o ua Awa nei i kekahi mea make, e hopuia oia, a e hoopaaia no ka hookolokolo ana, a e hooukuia oia no kela hewa ana keia hewa ana, e like me ka hoopai ana maloko o ka Pauku XII o keia Kanawai.

PAUKU VIII. I ka hooili ana maluna a i ka hoolei ana mawaho o kekahi moku, i na pohaku a i na lanahu paha, ma ke Awa o Honolulu, e hoohololia ke kapolina a pono i ole e haule kekahi maloko o ke kai.

PAUKU IX. E lawe na Pailota i na moku malalo o lakou, iloko pono o ke Awa, (iloko nae o ka mouo loko ke olelo okoa ole ia e Luna Awa,) a e hoolei i ka heleuma ma kahi pono; o lilo i ka laweia ka lakou palapala Pailota.

PAUKU X. Aole e hana ka luna Awa o Honolulu ma ka Oihana Pailota, aka e ee koke aku no ia maluna o na moku a pau o na aina e, a me na moku Hawaii a pau e holo mai ana mai na aina e mai, i ko lakou komo ana iloko o na Awa, e kuhikuhi ia lakou i kahi e hoopaa ai, e nana i ka loaa o na Kanawai no ke Awa i ke Kapena, a e lawe i ka papa inoa o na ee moku i mea e haawi mai iloko o ke keena o ka Luna dute nui.

PAUKU XI. Pono no i ka Luna Awa ke lawe mai keia moku kela moku i hoeeia aku ai e ia, a no na hana ana e like me ka ka Pauku X o keia Kanawai, i na dala ekolu a me na dala keu i uku,

ia no na waapa a me na kaula hikii, a no ka hana e hoonee ai a e hikii paa ai i ua moku la, a ina e keu aku kana hana ana maluna i na hora elua, alaila e ukuia'i oia i ke dala hookahi no ke hora keu hookahi o ka hana ana; a ina e kiiia mai oia e ee hou maluna o ua moku la, mahope mai o kona hoopaa mua ana ia ia a pono, e uku hou ia mai ia e like mamua.

PAUKU XII. No ka haihai ana i kekahi kauoha o keia Kanawai, mai ka Pauku I a hiki i ka pau ana o ka Pauku VIII, e hooukuia ka mea haihai i na dala aole e oi ana i ka haneri, mamuli o ka manao o ka Ahahokolokolo; no ka Luna Awa ka pono o ka hoopii ana.

PAUKU XIII. E lilo keia i Kanawai i na la he umi mahope o ka paiia iloko o ka Nupepa Polunesia.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA BUKE KANAWAI E HAAWIIA I NA LUNA AUPUNI A ME NA KANIKELE O NA AUPUNI E.

No ka mea, i ka wa i kauia'i ke Kanawai o ka la 2 o Novemaba, 1840, no ka hoolaha ana i na Kanawai, aole i loaa mai ka hale Paipalapala; a no ka mea hoi ua humuia na Kanawai Buke i keia wa.

PAUKU I. E hooholoia e na'lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai, o na olelo iloko o kela Kanawai o ka la elua o Novemaba, 1840, e olelo ana e haawiia he umi kope o ka Nupepa ma kekahi Kanawai hou o keia Aupuni iloko, i kela Kanikele keia Kanikele o na Aina e mai, ua hoopauia ma keia Kanawai.

PAUKU II. E hooholoia mai ka la e paiia'i keia Kanawai, na ke Kuhina no ko na aina e, e haawi ma ka oihana, i na Luna o na Aupuni e, a me na Kanikele, a mea hana i ka oihana Kanikele paha, i elua kope o kela Buke Kanawai keia Buke Kanawai, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania, mahope koke iho o ka pai ana; a o ke kikoo o ia Kuhina ka mea e maopopo ai i ka Luna nana e kuai i na buke Kanawai, ka pono o ka haawi ana i na buke i oleloia me ka uku ole.

PAUKU III. Na ke Kuhina no ko na aina e hoi e haawi i elua kope ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania o kela Buke keia Buke Kanawai i paiia, i na Kuhina Luna Aupuni kiekie, Kanikele

nui, Kanikele maoli, a me na Luna Aupuni e ae i hookohuia e ke Alii, e noho ma ka aina e, a me na mea e ae a ke Alii e kauoha ae e haawi aku, e haawi wale no, me ka uku ole, mamuli o ke kikoo o ke Kuhina e like me ka olelo ma ka pauku 2, o keia Kanawai.

Na ka Luna nana ke kuai i na Buke Kanawai, palapala hoike o na Kuhina, palapala oihana, a pela aku no, e hoike mai ma kana palapala hoike hapaha makahiki, i ke Kuhina Waiwai me he mea la ua kaa ka uku no ia mau buke a pau i kikooia na Kuhina ma ka oihana, a pela no e palapala ai ka Luna nana helu, a ma ke dala i haawiia no kela mea keia mea hiki wale mai i ke Aupuni e uku no keia mau buke.

Na ke Kuhina Kalaiaina, Kuhina no ko na aina e, a me ke Kuhina Waiwai e malama i ka hooko ana i keia Kanawai.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E KAU ANA I NA DUTE MALUNA O KE KO, MOLAKEKE ME KE KOFE.

No ka mea, e pili nui ana ka pomaikai o ke Aupuni me na oihana mahiai; a, no ka mea, ua nawaliwali keia mau oihana, i ka loaa ole i kahi e kuai lilo aku, a me ke kokua ana o ke Aupuni, nolaila,

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo e kau Kanawai.

PAUKU 4. E kauia'na, a maanei hoi ua kau no keia mau Dute maluna o ke ko a pau, a maluna o ke Kofe a pau, i hoouluia ma na Aupuni i hana ole ia ke Kuikahi me keia Aupuni; penei,

I elua keneta no ka pauna ko hookahi.

A, i ekolu keneta no ka pouna Kofe.

A, i umi keneta no ke galani hookahi o ka Molakeke a me ke Kiropa.

PAUKU II. E kauia keia Kanawai i ka la i hooholoia'i oia.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPAU ANA I KA PAUKU VII, MOKUNA VI, O KE KANAWAI I KAPAIA HE KANAWAI HOONOHONOHO I NA HANA I HAAWIIA I NA KUHINA O KO HAWAII PAE AINA.

No ka mea, o ka Pauku VII, Mokuna VI, Apana IV, he pauku maloko o ke Kanawai hoonohonoho i na oihana Kuhina, he mea ole ia e pono ai, a he mea hoopanee i ka hooko pono ana i ke Kanawai, nolaila,

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. E hoopauia'na a ma keia, ua hoopauia no kela Pauku Kanawai.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai ma kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOPAU ANA I NA PAUKU AKAHI ALUA AKOLU A ME KA HA O KA MOKUNA ELIMA APANA EHA O KE KANAWAI I KAPAIA HE KANAWAI HOONOHONOHO I NA HANA I HAAWIIA I NA KUHINA.

No ka mea, o na hana haawina i hookomoia iloko o na Pauku akahi, alua, akolu, a me ka ha o ka Mokuna elima, Apana eha, o ke "Kanawai hoonohonoho i na oihana Kuhina" he mea ole ia e pono ai, a he mea hooulu hakaka mawaena o na Luna Aupuni o ka Moi, a me na anaina pule.

Nolaila, Ua HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. O kela mau Pauku eha i hoohikiia maluna, e hoopauia'na, a ma keia Kanawai ua pau no.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai ma kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA WAIWAI HOOILINA NO NA WAHINE KANE MAKE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. E hooiliia no kela wahine keia wahine i hookahi hapakolu o na aina a pau o ua kanaka kane i na manawa a pau o kona mareia'na i na aina o Konohiki, alodio, a me ka hoolimalima no na makahiki he kanalima a keu ke koe na makahiki he iwakaluakumamalima o ka wa hoolimalima, aole nae iloko o ke kuleana malalo iho, ke ole oia i hoowele ia e like me ke Kanawai.

PAUKU II. Ina he kane mea aina Konohiki, alodio, a hoolimalima no na makahiki he kanalima, e like me ka olelo ma ka pauku mua, a kuai lilo i kona aina i aina e ae, alaila, aole e hooili ia ka hapakolu o keia mau aina a elua maluna o kana wahine i ka make o ke kane; aka, e koho no ua wahine la i kekahi aina o laua, o ka aina i lilo paha a o ka aina i loaa mai paha, kahi e lawe ai i kona hapakolu, maloko o na malama mua eono mahope o ka make ana o kana kane; a ina ole ia e koho, alaila e lawe oia i kona hapakolu noloko o ka aina loaa mai.

PAUKU III. Ina e haawi kekahi mea aina i ka palapala moraki maluna o kona aina, mamua ae o kona mare ana, e pono no nae ke loaa i ka wahine kane make ka hapakolu noloko mai o na aina i morakiia me ka hoole i na mea a pau, koe wale no ka mea nona ka moraki, a me na mea kuleana malalo ona.

PAUKU IV. Ina e kuai kekahi kane i aina i ka wa e ola ana ka wahine mare, a ia wa hoi e haawi i palapala moraki e hoomalu ia aina no kona aie iloko o ia kuai ana, alaila aole no ka wahine kane make ana ka hapakolu iloko o ia aina i morakiia, a pau e kela aie i ka hookaa ia; aka, e pono no ia ia ke lawe e ia mamua o na aie e a pau.

PAUKU V. Ina o ka mea lawe moraki o kona mau hope paha, mahope o ka make ana o ke kane haawi moraki, e kukala i ka aina i morakiia, a koe na dala mahope o ke kaa ana i ka aie maloko o ia moraki me na koena a me na uku e ae ma ke Kanawai, alaila, e lilo no i ka wahine kane make ka uku kuala o ka hua paha o ka hapakolu o ia waiwai koena, i kuleana waiwai nona i kona wa e ola ana.

PAUKU VI. Aole no e loaa i ka wahine kane make ka hapakolu o na aina i lilo no ke kane make moraki ke loaa ole ia ia ka palapala alodio no ua aina la i ka wa e noho mareia'i.

PAUKU VII. Ina e pono no kekahi wahine kane make ke lawe

i kekahi hapakolu iloko o na aina o kana kane i make, e hiki no ia ia ke hoomau i kona noho pu ana me na keiki, me na hooilina e ae paha a ka mea i make, a e lawe paha i ka hapakolu o ka uku hoolimalima, a o ka hua paha, me ka hookaawale ole ia o kona hapakolu aina, ke keakea ole na hooilina.

PAUKU VIII. E hiki no i ka wahine kane make ke noho ma ka hale kana kane i na la ke kanaono mahope iho o kona make ana me ka hoouku ole ia, a e haawi wale ia kona mea ola ai ia manawa noloko mai o kana waiwai.

PAUKU IX. Ina e hookiia wahine a hoopau ia ka berita mare, no ka hewa o ua wahine la, nole no e loaa ia ia ka hapakolu waiwai o ke kane make.

PAUKU X. E hiki no i kekahi wahine ke hoopau i kona pono iloko o ka aina kuai o kana kane, i kona hui pu ana me ia iloko o ka palapala alodio, e hoolilo ana ia mea, a malaila e hoouku ana i kona pono iloko o ka hapakolu o ia aina; a i ole ia ma ka palapala alodio kaawale e hookuu ana i ka hapakolu o kona kuleana iloko o ia aina, i ka wa hookahi i hanaia'i ko ke kane, a i ka wa mahope paha.

PAUKU XI. E hiki no hoi ke hoopauia ko ka wahine hapakolu iloko o na aina o kana kane, ma ka haawi hookahi e mamua o ke kane me ka ae like ana o ka wahine i aina ponoi nona mamua o ka mare ana, a e kokoke ana mahope o ko ke kane make ana a e mau ana nona i kona wa e ola ana; ina he wahine makua e kauia kona ae ma kekahi aoao iloko o ka palapala hoohiki; ina hoi aole ia he wahine i oo ma ke Kanawai e hookui no ia me ka makuakane a makua hanai paha, iloko o ua palapala kuikahi la.

PAUKU XII. Ina ma ka palapala ua hoohiki e ia kekahi puu dala no kekahi wahine i hoopalauia, i pani no ka hakahaka o ka aina, a ua ae ia mai e ia e like me ka olelo ana iloko o kela pauku maluna, ma ia mea hoi e keakea ia kona hapakolu iloko o ko ke kane make aina.

PAUKU XIII. Ina e hanaia ka palapala hoolilo aina a ua hoohikiia kekahi puu dala, me ia olelo maluna, mamua o ka mare ana ka ae ole o ka wahine hoopalau, a i hanaia paha mahope o ka mare ana e keakea io no ia i ka lilo nona he hapakolu o ko ke kane make aina, ke koho ole oia iloko o na malama eono, mahope o kona ike ana i ka make o kana kane e waiho ia puu dala a i ka waiwai paa paha i hoohikiia nona ma ka palapala a e lawe i ka hapakolu o ka aina o kana kane make.

PAUKU XIV. Ina ma ka palapala kauoha a kekahi kane i make, ua haawiia kekahi waiwai no ka wahine a ua kane make la, alaila,

maloko o na malama eono mahope o ka hooiaio ana i ua kauoha la, e koho no ua wahine la i kona mea makemake ma ia waiwai kauoha paha, a ma ka hapakolu o ka aina paha, aka, aole e ili ia mau mea a elua maluna ona ke maopopo ole ia ma ka palapala kauoha, pela ka manao o ka mea kauoha, e lilo pu ia nona a me ka hapakolu aina kekahi.

PAUKU XV. E lilo keia i Kanawai i ka la e hooholoia'i; a o na Kanawai e ae a pau, a me na pauku Kanawai e kue i keia, e hoopauia no lakou, aka, aole e hoolilo keia Kanawai i ke kuleana hapakolu o ka wahine iloko o ka waiwai lewa o ke kane ana.

Aponoia i keia la 10 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

KOKUA I KA HANA ANA I NA HALE PAAHAO NO NA WAHINE LAWEHALA, A KAAWALE I NA HALE NO NA KANE LAWEHALA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU I. Ua haawiia no ke Kuhina Kalaiaina ka pono no ka hana i na hale paahao no na wahine paahao ma kela Mokupuni keia Mokupuni, e kaawale ku okoa, a maloko o na apana okoa, o na wahi, e hanaia'i na hale Paahao, no na kane paahao, i ka manawa ana e manao ai e kokua no ia kaawale ana i ka pono me ka ikaika, a me ka hoohuli pono ana o ua poe paahao la.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai i ka la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 10 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOLOLI ANA I KE KANAWAI HOONOHONOHO I NA KUHINA ALII O KO HAWAII PAE AINA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. O ka Pauku XXVI, o ke Kanawai i kapaia he Kanawai hoonohonoho i na Kuhina e hoololiia a ua hoololi ia penei, e hoololiia na hua na Lunakanawai kiekie a komo malaila na hua

"Aha hookolokolo Kaapuni," a e holoi na hua "ka Moi i na olelo a na Lunakanawai," a e hookomo malaila na hua ka Peresidena o ia aha.

PAUKU II. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hoóholoia ai.

Aponoia i keia la 10 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA AHA APANA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. O ke Kanawai e ae ana i ka Lunakanawai Hoomalu, ke noiia, e hoopanee i ka hookolokolo ana i kahi aoao he hapaha ka uku no ia hoopanee hookolokolo ana, ua pili like ia Kanawai i na Lunakanawai Apana.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KE KOPE ANA I NA PALAPALA HOOLILO WAIWAI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU 1. E kopeia na palapala alodio, palapala hoolimalima, a me na palapala hoolilo e ae a pau e hoolilo ana i na waiwai paa iloko o keia Aupuni, e hanaia ana mahope aku nei, iloko o keia Aupuni, iloko o ke keena o ka mea kakau Kope, a e lilo kela a me keia palapala hoolilo waiwai, i kope ole ia pela, i mea ole, i ka hoole ana i ka mea kuai mahope, ke kuai ia me ka manao pono, a me ke kumukuai pono, a i lohe ole hoi i kela hoolilo mua ana o ua waiwai paa la, a o kekahi Apana paha o ia waiwai, ke kope mua ia kana palapala hoolilo.

PAUKU 2. I mea e pono ai kekahi palapala hoolilo waiwai no ke kope ana e hooiaioia no ia e ka mea, a e na mea paha, nana ia i hana, imua o ka mea kakau Kope i na palapala hoolilo waiwai o

keia Aupuni, a i ole ia, imua o kona hope paha, imua paha o kekahi Lunakanawai o ka Aha kakau, imua paha o kekahi kakau Kope o ka Mokupuni maloko o keia Aupuni, a maloko paha o kekahi aina e, a imua paha o kekahi Luna i kauohaia e ka Moi no ia hana, a imua paha o kekahi Miniseta, Komisiona, Kanikele paha o ka Pae Aina Hawaii ma kekahi aina e Aka ina e make e ka mea haawi palapala hoolilo waiwai, a e hele paha mawaho o ke Aupuni me ka hooiaio ole i kana palapala hoolilo waiwai, a e hoole paha i kona hooiaio ana, alaila e hiki no ke kopeia mamuli o ka hooiaio ana a kekahi mea ike maka i kakau ana i kona inoa malalo; ua hanaioia, imua o kekahi Lunakanawai o ka Ahakakau iloko o keia Aupuni. Ina i pau i ka make na mea ike maka kau inoa malalo o na palapala alodio la, a palapala hoolilo waiwai e ae paha no ka waiwai paa a i hala lakou mawaho o ke Aupuni, alaila e hooiaioia ua mea la imua o kekahi Aha hookolokolo kakau iloko o keia Aupuni, ma ka hooiaio ana i ka limakakau o ka mea haawi palapala hoolilo, a me ka limakakau o kekahi mea ikemaka no ke kau inoa malalo.

Pauku 3. O kela Luna, keia Luna, ke lawe i ka hooiaio ana, a i ka hoikemaka ana paha no kekahi palapala hoolilo, e kakau no oia i ka hooiaio ana maluna o ka palapala, me kona inoa malalo; a ina he hoikemaka, e kakau no hoi oia i na inoa o na mea ikemaka, me ko lakou mau wahi e noho ai, a me ke kumumanao o ka hoike ana.

Pauku 4. O kela palapala hoolilo me keia palapala hoolilo waiwai i aeia, a i hooiaioia e like me ka olelo maluna, e kekahi luna i hoikeia mamua, e pono ke heluheluia i mea hoike e lawa ana, a he pono ia ke kopeia.

Pauku 5. O ke kope o kekahi palapala hoolilo i kope pono ia, a o ke kope hou aku paha, a i hooiaioia e ka mea kakau kope, e pono no ke heluheluia i mea hoike, a ua like no kona pono ke hoikeia me ko ke kumu palapala hoolilo, aole o ka hooiaio no ka ae ana, aole hoi ka hooiaio maoli no kekahi palapala hoolilo, e lilo ana i mea hooko paa; aka e hiki no i kekahi aoao, e pili ana keia hana ia ia, ke hoole aku, a me ka hookolokolo paha, i lilo ia ia hoike i mea ole. Ina e hoomaopopo ka aoao hoole i ka hooiaio no ka palapala hoolilo, ua hoohikiia keia hooiaio ana e kekahi mea hoike paewaewa a naaupo paha, alaila aole e lilo ua palapala hoolilo la, a me ke kope nona, i mea hoike oiaio, a hiki i ka wa e hookupaaia i kona oiaio e na mea e ae e maopopo ai.

Pauku 6. O kela palapala hoolilo, me keia palapala hoolilo e pono ke kopeia, e kopeia no ia mamuli o ka helu ana i ka manawa i haawiia mai ai oia i ka mea kakau kope; a ma keia Kanawai e

manaoia oia ua kopeia mai ka wa mai o ka haawiia'na i ke kakau kope.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai i kona la e hooholoia'i, a o na Kanawai a me na pauku Kanawai a pau e kue ana i keia, e hoopauia, a ma keia wa hoopauia no.

Aponoia i keia la 27, o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOOKOMO ANA I NA MOKU OKOHOLA.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Ahakau Kanawai.

PAUKU 1. O na Kapena moku Okohola a pau, e hoike lakou i ke komo ana o ko lakou mau moku, ma ke keena o ka Luna dute, maloko o na hora he kanahakumamawalu, mahope o ko lakou ku ana maloko o kekahi awa komo, a mamua o ka hookuu ana, a o ka hoee ana paha i na luina, a mamua o ka hooili ana aku i kekahi mea ai a mea ahu iho, a i ole, e pili ka hooukuia i na dala, aole malalo o ka umi, aole hoi e oi aku i ka haneri hookahi.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i ke kanakolu o ka la mahope o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 27 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA MEA AI ME NA MEA INU O NA MOKU.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka aha kau Kanawai.

PAUKU 1. O na Kapena o na Moku Kalepa a pau i ka wa o ka haawi ana mai i ko lakou hoike ukana alomai, a i ole he ukana o ka Moku, maloko o na hora he kanahakumamawalu mahope mai o ko lakou ku ana mai, e haawi mai lakou me ka hoohiki, i palapala kakau i na mea ai a me na mea inu a pau maluna o ko lakou mau moku i ka wa i ku mai ai lakou, a i ole, e lawe lilo ia na mea i kakau ole ia ma ia palapala, a e hooukuia ka mea moku i

na dala he haneri. E haawi mai no hoi na Kapena moku Okohola iloko o ka wa like i na palapala kakau like ia no na waiwai a me na rama maluna o ka moku, a me ka palapala hoike i ka waiwai hooiliia, a me ka ukana, e kaawale nae ka mea loaa iloko o ko lakou laweia ana, me na lako o ka moku, me na mea ai a me na mea paahana o ko lakou moku; a i ole, e lawe lilo ia ua mau mea la i kakau ole ia, na mea ai, na waiwai a me na ukana i kakau ole ia ma ka palapala hoike, a e hooukuia oia i na dala he haneri.

Pauku 2. Aole no e komo kekahi moku iloko o ke Kalepa pili aina, a me ka lawe ukana ma keia Pae Aina, ke laweia maluna ona kekahi rama, a waina paha, a me na mea e ae e lako ai, ke hookaa ole ia na dute i kau Kanawai ia iloko o keia Aupuni, a i ole, e hooukuia oia i na dala, aole e emi malalo o ka iwakalua, aole hoi e oi maluna o na haneri elima, a e kauia keia hoopai e kekahi Lunakanawai Apana, me ka jure ole.

Pauku 3. E kakauia na mea ai a pau i hooiliia mailoko mai o na mea i palapala hoopaa ia, a i laweia mai kekahi moku e mai a me na inoa kane a me na wahine eemoku, a e hookomoia iloko, o ka hoike no ka holo aku, mamua mai o ka loaa ana o ka palapala hookuu moku; a ina e hookui hou ia na mea ai hou, a me na ae moku hou paha, alaila e hololi hou ia ka palapala hoike waiwai, e i ole, e hooukuia oia i na dala he umi.

Pauku 4. E lilo keia i Kanawai i ke kanakolu o ka la mahope o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 27 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

Keoni Ana

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO ANA I NA DUTE MALUNA O NA LOAA O NA LAWAIA KOHOLA.

E hooholoia e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

Pauku 1. O ka aila, iwi kohola, a me na mea e ae a pau i loaa ma ka moana iloko o kekahi moku Hawaii, pono no e hookomoia iloko o keia Aupuni ma ka uku ole i ka dute, aka e hookomoia oia ma ke keena Luna dute, a e laweia ka palapala ae ma ka Hale dute, e like me na waiwai i hooukuia ka dute o na hapahaneri elima o ke kumukuai.

Pauku 2. O ka aila, iwi kohola, a me na mea e ae a pau o ka loaa ma ka lawaia kohola iloko o kekahi moku kahiki, a he loaa pa-

ha o kekahi lawaia kahiki, a ua laweia mai iloko o kekahi moku Hawaii a kuaiia, a laweia mauka, e manaoia oia, ua laweia mai i mea e hoopauia'i maauci, o pili no ia ia ka dute elima hapahaneri o ke kumukuai, aole hoi o Loiloiia na dute la ke lawe hou ia aku ia i ka aina e; aka ina i ahuia na mea la iloko o kekahi hale ahu waiwai o ke Aupuni, a ma kahi o ka Luna dute i kuhikuhi ai, alaila e hoihoi o ka dute.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai i ke kanakolu o ka la mahope o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 27 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOPU ANA I NA MEA AIE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai.

PAUKU 1. Ma ka hoopii ana i hooiaioia i ka hoohiki a ka mea hoopii, a kona hope paha, imua o ke Kakauolelo o kekahi Ahahookolokolo kakau o keia Aupuni, e olelo ana, ua aie kolohe ka mea i hoopiiia, a ua huna paha ia i kona waiwai i kaa ole ai kekahi aie, a i kekahi mea paa e ae na ka mea hoopii, a ua hoolilo manao e hoolilo i kona waiwai na kekahi mea e ae, a e lawe ana paha i kona waiwai ma kahi mawaho o ka Apana o ua Lunakanawai la, a ua makaukau paha e haalele i ke Aupuni me ka hookaa ole i kona aie, alaila he pono i ua Ahahookolokolo la, mahope iho o ka lawe ana i palapala hoopaa, i kauohaia malalo iho, ke hoopuka i ka palapala kii no ka hopu ana me ka paa ana i ua mea la i hoopiiia, a hiki i ka wa e haawi ai oia i ka bela, me na mea paa i lawa ai, e ae ana i ka mea e hooholoia'na e ka Ahahookolokolo, a e uku aku i ka mea a ka Ahahookolokolo e hoouku ai ia ia. Aka, aole e hoopukaia ka palapala kii hoopaa, e ua Ahahookolokolo la, mamua o ko ka hoopii, a o kona hope paha, haawi e ana i palapala hoopaa e pono ai, e uku aku oia i ka mea e hopuia ana i na mea poho, a me na mea lilo a pau ana e poho ai mamuli o keia paa ana ke ko ole ka hoopii ma ka hookolokolo ana.

PAUKU 2. E lilo keia Bila i Kanawai i kona la i hooholoia'i, a o na Kanawai a pau, a me na pauku Kanawai i kue i keia, e hoopauia a lilo i mea ole.

Aponoia i keia la 27 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

OLELO AE LIKE NO KA BILA KALAIWAIWAI.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

I keia wa hoopaapono i ka Bila Kalaiwaiwai, no ka piikia o ke Alii a me ko na Aupuni, ua aeia ke Kuhina Waiwai e haawi i ke dala i ka poe kupono ke kikoo mai, ma na haawina a pau o na Bila nei i ae like ia e na Hale elua o ka Ahaolelo; aole nae e haawi i ke dala ma na haawina i hooholo ole ia, aia ae like ia, alaila e haawi.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

OLELO AE LIKE NO KA ILI O KAHAPAAKAI.

No ka mea, o kahi i koe nei o ka Ili aina o Kahapaakai i Nuuanu, oia hoi kekahi o na Aina Papu, ua komo loa iloko o ko ka Moi aina o Luakaha, a e pilikia auanei ke alii ke kuaiia ia aina me hai;

A no ka mea, ua makemake nui ke Alii e lilo ia Ili aina ia ia, a ua noi no hoi pela i ka Ahakukakuka Malu, he mea hiki ole nae ia lakou ke ae i kana;

Nolaila e HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Aha kau Kanawai;

O ka Ili aina o Kahapaakai, i Nuuanu, e haawiia no i ka Moi ke Alii, ma ka inoa o kona poe kanaka, koe nae ke kuleana o na mea e ae iloko; a o ke Kanawai e kauoha ana e kuaiia na Aina Papu ma ke kudala wale no, aole ia e pili i ua Ili nei o Kahapaakai.

Aponoia i keia la 22 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE OLELO HOOHOLO.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU I. Na ke Kuhina Kalaiaina e wawahi i na Papu o Honolulu, a me Lahaina, a e hoolilo i na pohaku me na mea e ae olaila, i mea hana i ka Hale paahao, a me ka hoopiha ana i kahi

ahua o ke kuanalu o Honolulu, a i ka hana ana i na hale Paahao a me ka pale kai, ma Lahaina.

PAUKU II. Ua haawiia na ke Kuhina Kalaiaina e hooneenee a e kau hou i na pu o Lahaina, maluna o kekahi papohaku e hanaia'na ma ke Komohana akau o ka Papu ma ka Lae Beretania.

PAUKU III. Na ke Kuhina Kalaiaina e hoohana a paa kekahi kekahi Papu hou mea kanialoha ma Honolulu, aia paha ma kahakai e kau ana i na Pu hou e pono ai ma ia mea.

PAUKU IV. E kauia na mea lilo iloko o ka lawe ana i na papu i oleloia ma ka pauku 1, ma ka aoao o ka mea i hooliloia'i na pohaku oloko, a me ka aoao o na Papu hou, a e kikooia'ku ke Kuhina Waiwai no ka uku.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

OLELO HOOHOLO.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo kau Kanawai.

E haawi ia elua haneri dala e kuai i ke kii o Kamehameha I., e kukalaia ana ma ka Halekukala ana o F. W. Thompson; a e haawiia no hoi na dala he kanaha na ka laau e paa ai; a e kauia ua kii nei iloko o ka Hale o ka Poeikohoia e na Makaainana.

Aponoia i keia la 6 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

OLELO AE LIKE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

E pai koke ia mahope o ka hooholo ana o keia olelo i 200 kope o ke Kumukanawai hou ma ka olelo Hawaii, i 500 ma ka olelo Beretania; a e haawi i hookahi kope no kela Luna keia Luna o ka Ahaolelo ma na olelo elua, a e ukuia keia noloko ae o ka haawina no ke pai ana i na Kanawai me na palapala o keia Ahaolelo.

Aponoia i keia la 10 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

OLELO AE LIKE.

E HOOHOLOIA e na 'Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa i ka Ahaolelo e kau Kanawai.

PAUKU I. Mahope iho o ka wawahi ia'na o ka Papu o Lahaina, e kukulu no ke Kuhina Kalaiaina i elua Hale Aupuni ma ia kahua he Hale Makeke a he Hale Oihana no ka Luna Dute, a o kekahi o na pohaku o ia papu e hooliloia i mea e hana ai ia mau Hale, a e kapaia ka Hale Makeke o *Hoapili Hale*, i mea e hoomanao ia io Hoapili ke Kiaaina o Maui i make aku nei.

PAUKU II. Aole loa e kuai ia, a hoolimalima loihia kekahi wahi o ia Kahua.

Aponoia i keia la 10 o Iulai, M. H. 1852.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

PAPA KUHIKUHI.

	Aoao.
Ae holo, Palapala no ka,	13
Auhau Aina, hoopauia,	9
" Kino o na wahine,	7
" Poalima,	11
" Tona, hooloiiia,	17
Aha apana, hooponoponoia,	30
Alii hou, ko lakou mau inoa,	5
Apana Dute o Hawaii nei,	15
Awa o Honolulu, kona Kanawai,	22
Ipukukui no Honolulu,	16
Halepaahao okoa no na Wahine,	29
Hoomalu rama no ka Dute,	8
Hoopii Kiaaina, Hooloiiia,	29
Hope Peresidena, Poe Hoona Kuleana,	9
Hopu ana i na mea Aie,	34
Kahapaakai, haawiia no ka Moi,	35
Kalaiwaiwai, olelo ae like,	35
Kakau Kope,	30
Kamehameha I., kona kii,	36
Kihapai, Palapala ae ma na,	10
Kuleana aina o na Konohiki,	10
Kumukanawai, e paiia,	36
Launa hewa, aole e hoopaiia,	10
Lio kea,	12
Luina Hawaii, ko lakou uku,	16
" ko lakou aie,	7
Maauauwa,	11
Mare me ka oki, hooloiiia,	19
Makeke ma Lahaina,	37
Mea pepehi kanaka, aole e lawelaweia,	5
Moku Okohola, ka hookomo ana o na,	32

	Aoao.
Moku Okohola, ko lakou mau mea ai a inu, - -	32
Pailota, Luna Awa, a Luna Eemoku, - - -	20
Pauku 7, Mok. 6, Ap. 4, Kanawai 2, K. III., hoopauia,	26
" 1, 2, 3, 4, " 5, " " " " "	26
Papu o Honolulu, me Lahaina, e wawahiia, - - -	35
Wai Ona, aole e kuaiia i ka la Sabati, - - - -	13
Waiwai e lilo ole i ka haoia no ka aie, - - -	21
" hooilina no ka Wahine kanemake, - - -	27
Wahine hapai i ka moekolohe, aole e hoopaiia, - -	8
Buke Kanawai no na Luna Aupuni, - - - -	24
Dute Kaulike me Am. Huipuaia, - - - - -	6
" no ke Ko, Malakeke, me ke Kofe, - - -	25
" no ka loaa o ka Lawaia Okohola, - - -	33